

Handelingen

9-10-11-12
-13-14-15-**16**-17

VLAAMSE RAAD

ZITTING
1983-1984

Vergaderingen van februari 1984

MOTORCROSSVERGUNNINGEN TE LILLE

NEDERLANDS TAALGEBRUIK BEDRIJFSWERELD TE BRUSSEL

SAMENWERKINGSVERBAND INZAKE DIJKHERSTELLINGEN

AANPASSING BEGROTING 1983

MIDDELENBEGROTING 1984

UITGAVENBEGROTING 1984

GEVOLGEN TV-RECLAME VOOR GESCHREVEN PERS

FINANCIËLE TOESTAND NEDERLANDSTALIG SOCIAAL-CULTUREEL
VORMINGSWERK

ADVIES EXECUTIEVE SALDI EN LASTEN VAN HET VERLEDEN

BELANGENCONFLICT TAALGEBRUIK OPENBAAR AMBT

MOTIE BETREFFENDE KB 16 DECEMBER 1971

BEGROTINGSTABELLEN

Inhoud

Nr. 9

6 februari 1984

Berichten van verhindering, blz. 259

Voorstel van decreet

Indiening en verwijzing, blz. 259

Voorstel van resolutie

Indiening en verwijzing, blz. 259

Verslagen

Indiening, blz. 259

Schriftelijke vragen (R.v.O. art. 65)

Indiening, blz. 259

Onderzoek naar de taalgroep, blz. 260

Motie van Orde

Voorstel tot spoedbehandeling, blz. 260

Sprekers : de heren J. Van Elewycq, P. Van Grembergen, G. Verhaegen, L. De Grève

Vragen (R.v.O. art. 66)

Vraag aan de heer F. Geyselings tot de heer J. Lenssens, Gemeenschapsminister van leefmilieu, waterbeleid en onderwijs, over de betwisting omtrent vergunningen voor motorcrossoefenritten en -wedstrijden te Lille, blz. 260

Vraag van de heer J. Valkeniers tot de heer K. Poma, Vice-Voorzitter van de Vlaamse Executieve, Gemeenschapsminister van cultuur, over mogelijke **overheidsinitiatieven** ter bevordering van een keurig Nederlands taalgebruik in de bedrijfswereld te Brussel, blz. 261

Vraag van de heer F. Vermeiren tot de heer K. Poma, Vice-Voorzitter van de Vlaamse Executieve, Gemeenschapsminister van cultuur, over de samenwerking tussen de Koninklijke Commissie voor monumenten en landschappen en de Dienst voor kolenafoerkanalen inzake herstelling van sommige dijken, blz. 262

Ontwerp van decreet houdende aanpassing van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1983 - 10 (1983-1984) - Nrs. 1 en 2

Ontwerp van decreet houdende de middenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1984 - 6 (1983-1984) - Nrs. 1 en 2 - 7 (1983-1984) - Nr. 1 (Algemene toelichting)

Ontwerp van decreet houdende de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1984 - 8 (1983-1984) - Nrs. 1 (+Errata en Bijlagen 1 tot VI) tot 4 - 7 (1983-1984) - Nr. 1 (Algemene toelichting)

Toegevoegde interpellaties (R.v.O. art. 67,9)

Algemene bespreking, blz. 263
Sprekers : de heren H. Schiltz, Gemeenschapsminister van financiën en

begroting ; C. De Clercq, verslaggever ; F. Vermeiren, verslaggever ; G. Verhaegen, L. De Grève, J. Van Elewycq, P. Van Grembergen, mevrouw L. Detiège, de heren R. Maes, G. Geens, Voorzitter van de Vlaamse Executieve, Minister van economie en werkgelegenheid

Economie en werkgelegenheid, blz. 295

Sprekers : de heren E. Bockstal, verslaggever ; O. Van Ooteghem, L. Dhoo-re, A. Denys, W. Desayere, N. De Batselier, P. Deprez, F. Debussère, H. Van Rompaye, A. De Beul, G. Geens, Voorzitter van de Vlaamse Executieve, Minister van economie en werkgelegenheid

Regeling van de werkzaamheden, blz. 324

Nr. 10

7 februari 1984
Morgenvergadering

Berichten van verhindering, blz. 325

Ontwerp van decreet houdende aanpassing van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1983 - 10 (1983-1984) - Nrs. 1 en 2

Ontwerp van decreet houdende de middenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1984 - 6 (1983-1984) - Nrs. 1 en 2 - 7 (1983-1984) - Nr. 1 (Algemene toelichting)

Ontwerp van decreet houdende de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1984 - 8 (1983-1984) - Nrs. 1 (+Errata en Bijlagen 1 tot VI) tot 4 - 7 (1983-1984) - Nr. 1 (Algemene toelichting)

Toegevoegde interpellaties (R.v.O. art. 67,9)

Binnenlandse aangelegenheden, blz. 325
Sprekers : de heren P. Tant, verslaggever ; J. Desseyn, E. Vankeirsbilck, G. Temmerman, F. Vermeiren, C. Marchand, L. Dhoo-re, J. De Seranno, J. Verniers, M. Galle, Gemeenschapsminister van binnenlandse aangelegenheden

Regeling van de werkzaamheden, blz. 345

Nr. 11

7 februari 1984
Middagvergadering

Berichten van verhindering, blz. 347

Ontwerp van decreet houdende aanpassing

van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1983 - 10 (1983-1984) - Nrs. 1 en 2

Ontwerp van decreet houdende de middenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1984 - 6 (1983-1984) - Nrs. 1 en 2 - 7 (1983-1984) - Nr. 1 (Algemene toelichting)

Ontwerp van decreet houdende de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1984 - 8 (1983-1984) - Nrs. 1 (+ Errata en Bijlagen 1 tot VI) tot 4 - 7 (1983-1984) - Nr. 1 (Algemene toelichting)

Toegevoegde interpellaties (R.v.O. art. 67,9)

Algemene bespreking (Voortzetting)

Gezondheidsbeleid, blz. 347

Sprekers : mevrouw C. Smitf, verslaggever ; de heren G. Anthuenis, H. Van Wambeke, W. Peeters

Voorstel van resolutie van de heren J. Van Elewycq en N. De Batselier betreffende het advies van de Vlaamse Executieve van 23 januari 1984 inzake het wetsontwerp betreffende de saldi en de lasten van het verleden van de Gemeenschappen en de Gewesten en de nationale economische sectoren - 236 (1983-1984) - Nr. 1

Voorstel tot spoedbehandeling, blz. 355
Sprekers : J. Van Elewycq, L. De Grève, P. Van Grembergen, G. Verhaegen

Motie voorgesteld door de heren P. Van Grembergen en J. Van Elewycq betreffende een belangenconflict - 237 (1983-1984) - Nr. 1

Indiening, blz. 357

Spreker : de heer P. Van Grembergen

Ontwerp van decreet houdende de aanpassing van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1983 - 10 (1983-1984) - Nrs. 1 en 2

Ontwerp van decreet houdende de middenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1984 - 6 (1983-1984) - Nrs. 1 en 2 - 7 (1983-1984) - Nr. 1 (Algemene toelichting)

Ontwerp van decreet houdende de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1984 - 8 (1983-1984) - Nrs. 1 (+ Errata en Bijlagen 1 tot VI) tot 4 - 7 (1983-1984) - Nr. 1 (Algemene toelichting)

Toegevoegde interpellaties (R.v.O. art. 67,9)

Algemene bespreking (Voortzetting)

Gezondheidsbeleid (Voortzetting), blz. 358

Sprekers : de heren A. Diegenant, E.

De Groot, L. Hancké

Motie voorgesteld door de heren P. Van Grembergen en J. Van Elewyck betreffende een belangenconflict
- 237 (1983-1984) - Nrs. 1

Bespreking, blz. 362

Sprekers : de heren A. De Beul, L. Van den Bossche, F. Baert, G. Verhaegen, L. De Grève

Hoofdelijke stemming blz. 366

Ontwerp van decreet houdende aanpassing van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1983
- 10 (1983-1984) - Nrs. 1 en 2

Ontwerp van decreet houdende de middenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1984
- 6 (1983-1984) - Nrs. 1 en 2
- 7 (1983-1984) - Nr. 1 (Algemene toelichting)

Ontwerp van decreet houdende de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1984
- 8 (1983-1984) - Nrs. 1 (+Errata en Bijlagen 1 tot VI) tot 4
- 7 (1983-1984) - Nr. 1 (Algemene toelichting)

Toegevoegde interpellaties (R.v.O. art. 67,9)

Algemene bespreking (Voortzetting)

Gezondheidsbeleid (Voortzetting), blz. 368

Sprekers : de heren D. Vervae, J. Valkeniers, R. De Wulf, Gemeenschapsminister van gezondheidsbeleid ; W. Peeters, E. De Groot, mevrouw C. Smitt

Ruimtelijke ordening, landinrichting en natuurbehoud, blz. 375

Sprekers : mevrouw M. Tyberghien-Vandenbussche, verslaggever ; de heren J. Leclercq, J. De Seranno, mevrouw M. Smet, de heren F. Verberckmoes, J. De Mol, F. Geyselings, L. Vanvelthoven, mevrouw J. De Loore-Raeymaekers, de heren F. Debussere, P. Akkermans, Gemeenschapsminister van ruimtelijke ordening, landinrichting en natuurbehoud

Regeling van de werkzaamheden, blz. 404

Nr. 12 8 februari 1984
Morgenvergadering

Berichten van verhindering, blz. 405

Voorstel van decreet

Indiening en verwijzing, blz. 405

Ontwerp van decreet houdende aanpassing

van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1983
- 10 (1983-1984) - Nrs. 1 en 2

Ontwerp van decreet houdende de middenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1984
- 6 (1983-1984) - Nrs. 1 en 2
- 7 (1983-1984) - Nr. 1 (Algemene toelichting)

Ontwerp van decreet houdende de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1984
- 8 (1983-1984) - Nrs. 1 (+ Errata en Bijlagen 1 tot VI) tot 4
- 7 (1983-1984) - Nr. 1 (Algemene toelichting)

Toegevoegde interpellaties (R.v.O. art. 67,9)

Algemene bespreking (Voortzetting)

Leefmilieu en waterbeleid, blz. 405

Sprekers : de heren C. Marchand, verslaggever ; J. Bosmans, L. Vanvelthoven

Motie van Orde

Regeling van de werkzaamheden, blz. 410
Sprekers : de heer J. Ramaekers

Ontwerp van decreet houdende aanpassing van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1983
- 10 (1983-1984) - Nrs. 1 en 2

Ontwerp van decreet houdende de middenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1984
- 6 (1983-1984) - Nrs. 1 en 2
- 7 (1983-1984) - Nr. 1 (Algemene toelichting)

Ontwerp van decreet houdende de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1984
- 8 (1983-1984) - Nrs. 1 (+ Errata en Bijlagen 1 tot VI) tot 4
- 7 (1983-1984) - Nr. 1 (Algemene toelichting)

Toegevoegde interpellaties (R.v.O. art. 67,9)

Algemene bespreking (Voortzetting)

Leefmilieu en waterbeleid (Voortzetting), blz. 411

Sprekers : de heren M. Capoen, mevrouw J. De Loore-Raeymakers, de heren P. Matthys, D. Vervae, J. Sleenckx, F. Geyselings, C. Marchand, J. Lenssens, Gemeenschapsminister van leefmilieu, waterbeleid en onderwijs

Regeling van de werkzaamheden, blz. 429

Nr. 13 8 februari 1984
Middagvergadering

Berichten van verhindering, blz. 431

Ingekomen stukken, blz. 431

Ontwerp van decreet houdende aanpassing van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1983
- 10 (1983-1984) - Nrs. 1 en 2

Ontwerp van decreet houdende de middenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1983
- 10 (1983-1984) - Nrs. 1 en 2

Ontwerp van decreet houdende de middenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1984
- 6 (1983-1984) - Nrs. 1 en 2
- 7 (1983-1984) - Nr. 1 (Algemene toelichting)

Ontwerp van decreet houdende de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1984
- 8 (1983-1984) - Nrs. 1 (+ Errata en Bijlagen 1 tot VI) tot 4
- 7 (1983-1984) - Nr. 1 (Algemene toelichting)

Toegevoegde interpellaties (R.v.O. art. 67,9)

Algemene bespreking (Voortzetting)

Onderwijs, blz. 431

Sprekers : de heren F. Piot, verslaggever ; A. Laridon, C. Moors, R. Windéls, M. Heugebaert, F. Geyselings, L. Van den Brande, J. Lenssens, Gemeenschapsminister van leefmilieu, waterbeleid en onderwijs ;

Huisvesting, blz. 447

Sprekers : de heren J. Ansoms, H. De Loor, O. Meytjens, A. Coppieters, W. Taelman, J. De Seranno, M. Olivier, J. De Mol, Theo Kelchtermans, J. Buchmann, Gemeenschapsminister van huisvesting

Culturele aangelegenheden en pedagogische en didactische vorming

Toegevoegde interpellaties (R.v.O. art. 67,9)

Interpellatie van de heer P. Peeters tot de heer K. Poma, Vice-Voorzitter van de Vlaamse Executieve, Gemeenschapsminister van cultuur, over de gevolgen van de invoering van de TV-reclame voor de geschreven pers

Interpellatie van de heer P. Peeters tot de heer K. Poma, Vice-Voorzitter van de Vlaamse Executieve, Gemeenschapsminister van cultuur, over de rechtsonzekerheid en de benarde financiële toestand voor het nederlandsstalig sociaal-cultureel vormingswerk met volwassenen in instellingen wegens het niet-toepassen van het decreet van 3 maart 1978 houdende de rijkssubsidieregeling voor het Nederlandsstalig sociaal-cultureel vormingswerk met volwassenen in instellingen

Algemene bespreking, blz. 475

Sprekers : de heren E. Beysen, P. Peeters, mevrouw L. Detiège, de heren J. Caudron, K. Poma, Vice-Voorzitter van de Vlaamse Executieve, Gemeen-

schapsminister van cultuur, M. Olivier, W. Seeuws, H. Weckx

Regeling van de werkzaamheden, blz. 491

Nr. 14 **9 februari 1984**
Morgenvergadering

Berichten van verhindering, blz. 493

Interpellaties (R.v.O. art. 67)
Indiening, blz. 493

Ontwerp van decreet houdende aanpassing van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1983
— 10 (1983-1984) — Nrs. 1 en 2

Ontwerp van decreet houdende de middenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1984
— 6 (1983-1984) — Nrs. 1 en 2
— 7 (1983-1984) — Nr. 1 (Algemene toelichting)

Ontwerp van decreet houdende de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1984
— 8 (1983-1984) — Nrs. 1 (+ Errata en Bijlagen 1 tot VI) tot 4
— 7 (1983-1984) — Nr. 1 (Algemene toelichting)

Culturele aangelegenheden en pedagogische en didactische vorming

Toegevoegde interpellaties (R.v.O. art. 67,9)

Interpellatie van de heer P. Peeters tot de heer K. Poma, Vice-Voorzitter van de Vlaamse Executieve, Gemeenschapsminister van cultuur, over de gevolgen van de invoering van TV-reclame voor de geschreven pers

Interpellatie van de heer P. Peeters tot de heer K. Poma, Vice-Voorzitter van de Vlaamse Executieve, Gemeenschapsminister van cultuur, over de rechtszekerheid en de benarde financiële toestand voor het Nederlandstalig sociaal-cultureel vormingswerk met volwassenen in instellingen wegens het niet-toepassen van het decreet van 3 maart 1978 houdende de rijks-subsidieregeling voor het Nederlandstalig sociaal-cultureel vormingswerk met volwassenen in instellingen

Algemene bespreking (Voortzetting), blz. 493

Sprekers : de heren E. Beysen, verslaggever ; I. Van Belle, A. De Beul, P. Breyne, L. Van den Bossche, G. Verhaegen, J. Van Elewyck, A. Diegenant, M. Decoster, R. Declercq, K. Dillen

Regeling van de werkzaamheden, blz. 514

Nr. 15 **9 februari 1984**
Middagvergadering

Berichten van verhindering, blz. 517

Ontwerp van decreet houdende aanpassing van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1983
— 10 (1983-1984) — Nrs. 1 en 2

Ontwerp van decreet houdende de middenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1984
— 6 (1983-1984) — Nrs. 1 en 2
— 7 (1983-1984) — Nr. 1 (Algemene toelichting)

Ontwerp van decreet houdende de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1984
— 8 (1983-1984) — Nrs. 1 (Errata en Bijlagen 1 tot VI) tot 4
— 7 (1983-1984) — Nr. 1 (Algemene toelichting)

Culturele aangelegenheden en pedagogische en didactische vorming

Toegevoegde interpellaties (R.v.O. art. 67,9)

Interpellatie van de heer P. Peeters tot de heer K. Poma, Vice-Voorzitter van de Vlaamse Executieve, Gemeenschapsminister van cultuur, over de gevolgen van TV-reclame voor de geschreven pers

Interpellatie van de heer P. Peeters tot de heer K. Poma, Vice-Voorzitter van de Vlaamse Executieve, Gemeenschapsminister van cultuur, over de rechtsonzekerheid en de benarde financiële toestand voor het Nederlandstalig sociaal-cultureel vormingswerk met volwassenen in instellingen wegens het niet-toepassen van het decreet van 3 maart 1978 houdende de rijks-subsidieregeling voor het Nederlandstalig sociaal-cultureel vormingswerk met volwassenen in instellingen

Algemene bespreking (Voortzetting), blz. 517

Sprekers : de heren O. Meyntjens, C. De Clercq, E. Desutter, P. Van Grembergen, D. Vervaet, E. Beysen, J. Van Elewyck, R. Windels, K. Poma, Vice-Voorzitter van de Vlaamse Executieve, Gemeenschapsminister van cultuur, W. Seeuws, mevrouw L. Detiège, de heer L. Vandenbossche, H. Weckx

Buitenlands beleid, blz. 551

Sprekers : de heer C. De Cooman, verslaggever, mevrouw L. Detiège, de heren H. Weckx, E. Beysen, P. Van Grembergen, K. Dillen, mevrouw R. De Backer-Van Ocken, de heren H. de Bruyne, K. Poma, Vice-Voorzitter van de Vlaamse Executieve, Gemeenschapsminister van cultuur, J. Buchmann, Gemeenschapsminister van huisvesting

Voorstellen van resolutie

Indiening en verwijzing, blz. 568

Samenstelling van commissies

Wijziging onder de vaste en plaatsvervangende leden, blz. 568

Regeling van de werkzaamheden, blz. 568

Nr. 16 **10 februari 1984**
Morgenvergadering

Berichten van verhindering, blz. 569

Ontwerp van decreet houdende aanpassing van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1983
— 10 (1983-1984) — Nrs. 1 en 2

Ontwerp van decreet houdende de middenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1984
— 6 (1983-1984) — Nrs. 1 en 2
— 7 (1983-1984) — Nr. 1 (Algemene toelichting)

Ontwerp van decreet houdende de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1984
— 8 (1983-1984) — Nrs. 1 (+ Errata en Bijlagen 1 tot VI) tot 4
— 7 (1983-1984) — Nr. 1 (Algemene toelichting)

Toegevoegde interpellaties (R.v.O. art. 67,9)

Algemene bespreking (Voortzetting)

Bijstand aan personen, blz. 569

Sprekers : mevrouw W. Demeester-De Meyer, verslaggever, de heren M. Vandenhove, L. Dhoore, J. Somers, mevrouw M. Van Puymbroeck, de heren L. Hancké, A. Diegenant, W. Seeuws, mevrouw R. Steyaert, Gemeenschapsminister van gezin en welzijnzorg

Regeling van de werkzaamheden, blz. 592

Nr. 17 **10 februari 1984**
Middagvergadering

Berichten van verhindering, blz. 593

Advies van het Overlegcomité regering-Executieven

Indiening en verwijzing, blz. 593

Ontwerp van decreet houdende aanpassing van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1983
— 10 (1983-1984) — Nrs. 1 en 2

Ontwerp van decreet houdende de middenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1984

- 6 (1983-1984) - Nrs. 1 en 2
- 7 (1983-1984) - Nr. 1 (Algemene toelichting)

Toegevoegde interpellaties (R.v.O. art. 67, 9)
Algemene bespreking (Voortzetting), blz. 593

Spreker : de heer H. Schiltz, Gemeenschapsminister van financiën en begroting

Motie betreffende een belangenconflict
Indiening en bespreking, blz. 595

Ontwerp van decreet houdende aanpassing van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1983 - 10 (1983-1984) - Nrs. 1 en 2
Artikelsgewijze bespreking, blz. 596

Ontwerp van decreet houdende de middenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1984 - 6 (1983-1984) - Nrs. 1 en 2
- 7 (1983-1984) - Nr. 1 (Algemene toelichting)

Artikelsgewijze bespreking, blz. 597

Ontwerp van decreet houdende de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1984 - 8 (1983-1984) - Nrs. 1 (+ Errata en Bijlagen 1 tot VI) tot 4
- 7 (1983-1984) - Nr. 1 (Algemene toelichting)

Artikelsgewijze bespreking, blz. 597
Sprekers : de heren J. Van Elewyck, F. Baert, K. Poma, Vice-Voorzitter van de Vlaamse Executieve, **Gemeenschapsminister** van cultuur, P. Van Grembergen

Ontwerp van decreet houdende aanpassing van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1983 - 10 (1983-1984) - Nrs. 1 en 2

Artikelsgewijze bespreking, blz. 606
Sprekers : de heren J. Van Elewyck, P. Van Grembergen

Hoofdelijke stemming, blz. 608

Ontwerp van decreet houdende de middenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1984 - 6 (1983-1984) - Nrs. 1 en 2
- 7 (1983-1984) - Nr. 1 (Algemene toelichting)

Hoofdelijke stemming, blz. 610

Ontwerp van decreet houdende de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1984 - 8 (1983-1984) - Nrs. 1 (+ Errata en Bijlagen 1 tot VI) tot 4
- 7 (1983-1984) - Nr. 1 (Algemene toelichting)

Aangehouden stemmings, blz. 6 12
Sprekers : de heren G. Verhaegen, A. Bourgeois, J. Somers, H. Schiltz, **Gemeenschapsminister** van financiën en begroting, R. De Wulf, **Gemeenschapsminister** van **gezondheidsbeleid**

Motie van orde

Beroep op het reglement, blz. 618

Moties tot besluit van de interpellatie van de heer O. Van Ooteghem tot de heer P. Akkermans, Gemeenschapsminister van ruimtelijke ordening, landinrichting en natuurbehoud, over het besluit van 13 juli 1983 van de Vlaamse Executieve tot wijzi-

ging van het koninklijk besluit van 16 december 1971 tot bepaling van de werken en handelingen die vrijgesteld zijn ofwel van de bemoeiing van de architect, ofwel van de bouwvergunning, ofwel van het eensluidend advies van de gemachtigde ambtenaar

Hoofdelijke stemming, blz. 618
Sprekers : de heren O. Van Ooteghem, V. Anciaux, A. De Winter

Motie voorgesteld betreffende een belangenconflict naar aanleiding van het bij de Conseil de la Communauté française op 9 februari 1984 ingediend voorstel van decreet „**assurant** la protection de l'usage de la langue française pour les mandataires publics d'expression française”. CCF-stuk 136 (1983-1984) - N° 1

Hoofdelijke stemming, blz. 619
Spreker : de heer O. Van Ooteghem

Regeling van de werkzaamheden, blz. 620

Bijlagen

Begrotingstabellen, blz. 62 1

VOORZITTER : de heer J. Pedé

— *De notulen van de jongste vergadering worden ter tafel gelegd.*

— *De vergadering wordt geopend om 10 uur.*

De Voorzitter : Dames en heren, de vergadering is geopend.

BERICHTEN VAN VERHINDERING

E. Baldewijns, H. Boel, C. Boeraeve-Derycke, A. Bogaerts, J. Gabriels, H. Hostekint, R. Peeters, M. Van Herreweghe, J. Wyninckx ; gezondheidsredenen.

W. Kuijpers ; buitenslands.

J. De Mol, G. Sprockeels, J. Valkeniers, L. Van den Brande ; ambtsverplichtingen.

ONTWERP VAN DECREET houdende aanpassing van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1983

— 10 (1983-1984) — Nrs. 1 en 2

ONTWERP VAN DECREET houdende de middelenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1984

— 6 (1983-1984) — Nrs. 1 en 2

— 7 (1983-1984) — Nr. 1 (Algemene toelichting)

ONTWERP VAN DECREET houdende de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1984

— 8 (1983-1984) — Nrs 1 (+ Errata en Bijlagen 1 tot VI) tot 4

— 7 (1983-1984) — Nr. 1 (Algemene toelichting)

TOEGEVOEGDE INTERPELLATIES (R.v.O. art. 67,9)

Algemene bespreking (Voortzetting)

De Voorzitter : Aan de orde is de voortzetting van het begrotingsdebat.

BIJSTAND AAN PERSONEN

De Voorzitter : Wij behandelen thans de materie waarvoor Minister Steyaert bevoegd is, met name bijstand aan personen.

Mevrouw Demeester-De Meyer, verslaggever, heeft het woord.

Mevrouw W. Demeester-De Meyer, verslaggever (*op de tribune*) : Mijnheer de Voorzitter, mevrouw de Minister, dames en heren, ik zal bij de inleiding van het debat over de begroting inzake bijstand aan personen, een bondig verslag uitbrengen. Ik ben niet zinnens te herhalen wat in het verslag is verschenen — ik denk dat iedereen het verslag heeft kunnen lezen — maar ik wens van de gelegenheid gebruik te maken om er enkele elementen aan toe te voegen en tevens de Minister te danken en te feliciteren voor de wijze waarop zij haar beleid in de Commissie heeft toegelicht en in de praktijk heeft gevoerd.

Wanneer mevrouw de Minister, in de Commissie een uitvoerig verslag uitbrengt over wat in het verleden werd gedaan, het kan toetsen aan de door de Executieve afgelegde beleidsverklaring en vervolgens een visie geeft op het jaar 1984 en de volgende jaren, betekent dit dat het beleid is gebaseerd op een inzicht en een kennis van de materie die de Minister beheert.

Ik wil even het accent leggen op sommige delen uit het verslag.

Mevrouw de Minister, geachte collega's, wij hebben thans de gelegenheid uitvoerig in te gaan op een aantal aspecten. Een aantal collega's zullen dit ongetwijfeld deze voormiddag eveneens doen. Ik wil evenvergelijking maken tussen de procentuele verhouding binnen de begroting bijstand, artikel 59bis en de procentuele verhouding tot de rest van de begroting.

De uitgaven voor 1982 bedroegen binnen artikel 59bis 26 miljard 879 miljoen frank waarvan gezin en welzijn 11 miljard 57 miljoen frank ontvangt. Dit is een percentage van 41,1. Voor 1983 is er een lichte stijging. Het percentage bedraagt 40,3. Voor 1984 voorziet men een percentage van 38,3.

Procentueel is er dus een daling. Het is belangrijk dit heel scherp onder controle te houden. Gisteren nog heeft Minister Poma hier in zijn antwoord op de vele bedenkingen die in het kader van cultuur naar voren kwamen, gezegd dat men méér kan doen met minder. Ik zou het anders willen formuleren en aan de Minister vragen zich te hoeden voor het feit dat men procentueel te sterk zou gaan vermin-

Demeester-De Meyer

deren binnen de globale begroting. Wat men heeft moet men trachten te behouden om beter en efficiënter te kunnen functioneren. Dat is de uitdaging voor de dag van morgen. Ik zeg niet dat een procentuele daling van 41,1 tot 38,3 voor bijstand aan personen, gezin en welzijn een echte daling betekent, maar het is de verhouding binnen het volledig artikel 59bis die in het oog moet worden gehouden. Wij moeten kunnen zeggen dat gezien bijstand aan personen juist die sector is die zich toespitst op de eerder kwetsbaren en marginalen in deze maatschappij. Wij moeten het percentage kunnen handhaven. Met datgene wat wij nodig hebben moeten wij anderzijds beter en efficiënter kunnen functioneren, zeker niet met minder, want dat lijkt mij onmogelijk.

Verder, mevrouw de Minister, wil ik de collega's wijzen op enkele verschuivingen en enkele cijfers in het Fonds 8 1. Dit Fonds heeft de zorg voor gehandicapten waaromtrent in de loop van dit jaar toch heel wat te doen is geweest. Het is belangrijk even bondig een evolutie te schetsen van de middelen die sinds het jaar 1970 in dit Fonds zijn besteed, rekening houdend ook met de splitsing in twee gemeenschappen. De begroting bedroeg toen 468 miljoen frank en is geëvolueerd in het jaar 1975 naar 2 miljard 704 miljoen frank. In 1980 naar 8 miljard 83 miljoen frank. Daarna hebben wij de splitsing gekend. De begroting van de Vlaamse Gemeenschap stelde 4 miljard 426 miljoen frank ter beschikking voor 1981. Voor 1982 werd 5 miljard 158 miljoen frank ingeschreven, voor 1983 5 miljard 857 miljoen frank, voor 1984 6 miljard 500 miljoen frank. Men kan zeker niet zeggen dat in deze periode, waar men dan toch met iets beperkter middelen moest gaan werken, de zorg voor de gehandicapten zou verminderd zijn.

Bij het bekijken van de cijfers moet men reëel durven toegeven dat men extra aandacht heeft besteed aan het Fonds voor pedagogisch-medische zorg en dat men is tegemoetgekomen aan de noden die zich in deze sector stelden.

Een overzicht laat toe vast te stellen

dat er in tegenstelling tot wat vaak wordt beweerd, er zeker geen sprake is van besparingen in de gehandicaptensector, maar weliswaar, — ik meen dat dit niet onbelangrijk is —, ik heb dit ook in mijn inleiding gezegd, — van een herschikking.

Ik wil aan de Minister uitdrukkelijk vragen meer middelen te voorzien voor wat zij in haar beleid uitstippelt als „vernieuwde beleidsaspecten” voor de komende maanden en jaren. Ik verwijs hier meer bepaald naar de thuisbegeleiding en het begeleid wonen.

Mevrouw de Minister, momenteel is hiervoor in uw begroting 22 miljoen frank voorzien. Zou het niet mogelijk zijn dat er in de loop der jaren binnen het Fonds 8 1, waar er dus herschikkingen werden doorgevoerd, een aantal middelen meer vrijkomen? Het is niet fundamenteel dit van de ene dag op de andere te doen, maar het lijkt mij wel fundamenteel tot een herschikking te komen die zal toelaten in te spelen op de noden die thans worden geformuleerd. Ik wil onderstrepen dat er de laatste jaren een enorme evolutie is in de gehandicaptenzorg. Er is minder vraag naar zorg voor kinderen, doch er is veel meer vraag naar zorg voor volwassenen. Er is ook minder vraag voor directe zorg in de instellingen, hetgeen vanzelfsprekend niet inhoudt dat deze instellingen niet de volle kansen moeten krijgen. Er zijn verschuivingen die in de begroting tot uiting moeten komen.

Mag ik tevens van de gelegenheid gebruik maken de Minister en haar administratie te feliciteren voor de automatisering van de berekening van de dagprijzen van de instellingen ressorterend onder het Fonds 81. De snelle berekening en dus ook de snelle uitbetaling zullen wellicht toelaten om in de loop van het jaar meer inzicht te krijgen in de reële uitgaven die in het kader van dit Fonds 81 moeten geschieden.

Uzelf hebt vorige week het genoegen gehad aan de pers te kunnen aankondigen dat die eerste-dagprijs reeds gerealiseerd is. Ik denk, mevrouw de Minister, dat niet alleen uzelf, maar al de mensen van de instellingen daar blij om zijn en u daarvoor feliciteren. Ik

denk dat dit jaar misschien voor het eerst deze snelle berekening en de daaraan gekoppelde snelle uitbetaling veel financiële problemen binnenin de instellingen zal kunnen wegemen.

Tot slot zou ik uw aandacht willen vragen voor het volgende. Gezien de middelen van de welzijnszorg in de komende jaren zeker niet de groei zullen kennen van de jaren 1970, is het noodzakelijk zeer zorgvuldig met deze bedragen om te springen, de beschikbare middelen kritisch te ontleiden en in te spelen op de noden. Het zal dus noodzakelijk zijn op basis van de zich wijzigende omstandigheden het beleid voortdurend bij te sturen. Hierbij moet men uiteraard waakzaam zijn in eerste instantie zorg hebben voor de meest marginalen en de meest kwetsbaren.

Er is natuurlijk het probleem, mevrouw de Minister, dat al degenen die binnenin dat gezin en deze welzijnszorg ressorteren de meest kwetsbaren zijn. Belangrijk daarbij zal zijn dat u zoveel mogelijk middelen binnen artikel 59bis kan ter beschikking stellen, maar dat u de middelen waarover u beschikt goed kan verdelen en herverdelen en goed kan inspelen op deze nieuwe noden. **(Applaus)**

De Voorzitter : De heer Vandenhove heeft het woord.

De heer M. Vandenhove (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, mevrouw de Minister, dames en heren, niemand zal allicht bezwaar hebben tegen de aanhef van de begrotingstoelechting van mevrouw de Gemeenschapsminister van gezin en welzijnszorg, hernomen in de inleiding tot het verslag uitgebracht namens de Commissie voor bijstand aan personen door mevrouw Demeester-De Meyer.

Het is inderdaad zo dat het beleid inzake bijstand aan personen meer is dan een spel van cijfers en centen en meer dan een louter materieel-financiële aangelegenheid. Hoe dan ook, het mag evenmin een spel of een gelegenheid zijn als voor een argumentatie ter ontkenning van de waarde van die elementen.

Wie de onderhavige deelbegroting,

Vandenhove

die gewijd is aan de bijstand van personen, met enige aandacht heeft nagelezen, weet dat sommige procenten in hun toename van 1983 naar 1984 slechts de toevoeging vertolken van de in het vooruitzicht zijnde aanpassing van de schommelingen van het indexcijfer, zoals bijvoorbeeld de artikelen in verband met de gezins- en bejaardenhulp, in de privé-sector gaat het om een krediettoename van 2.000 tot 2.100 miljoen frank en in de openbare sector van 532 tot 555 miljoen frank.

Andere artikelen vertonen een sterkere procentuele stijging, met name 16 procent voor het Fonds 1981, waar een kredietverschuiving van 5.857 naar 6.500 miljoen frank mee gemeoid is. Nog andere zijn niet procentsgewijze te benaderen. Bijvoorbeeld inzake bejaardenzorg glijdt het van 14 naar 70 miljoen frank en daar is toch geen procent op te plaatsen. Ik wil enkel aantonen welke relatieve waarde dient te worden gehecht aan procenten of cijfers die op ingelijke wijze in het pakket vervat liggen. Met een hele haas en een half paard wordt geen hazenpastei gemaakt !

Dat cijfers, gewoonweg cijfers tegen een sociale achtergrond, heel wat meer aanspreken moge blijken uit de herrie om de vakantiebesluiten van de Gemeenschapsminister van gezin en welzijnzorg. Geen enkele Minister deed het beter om al de gehandicapten en hun vertegenwoordigers in één klap en op gans de lijn tegen zich in het harnas te jagen.

Zowel van de zijde van de KVG of Katholieke Vereniging voor Gehandicapten, als van de zijde van de VFG of Vlaamse Federatie van Gehandicapten, met daarnaast nog andere gehandicaptenverenigingen, rees koorts en verzet om de ontgoochelende ingreep op de bestaansmiddelen en -mogelijkheden van de meest getroffen medemens.

Het was dan ook niet voor de pret en evenmin voor de galerij, dat honderden rolstoelers en gebrekkige medeburgers met hun begeleiders en familieleden op die gure zaterdag, 4 februari jongstleden, in stoet naar de

Magdalenazaal te Brussel trokken om in hoofdorde openbaar uiting te geven van de niet verteerde ontgoocheling in het opvangbeleid van de verantwoordelijke Gemeenschapsminister mevrouw Steyaert. Dat Caritas Catholica er niet bij was doet niets ter zake; die afzijdigheid zal wel te maken gehad hebben met wat „the masters voice” kan worden genoemd.

Iemand zegde daar op het podium in de Magdalenazaal dat geen numerus clausus te plaatsen is op het gehandicapten zijn en dat het derhalve immoreel is tekorten te verhalen op gehandicapten.

Niet om er over te vitten, maar ik wil het toch even vermelden, dat het verslag uitgebracht namens de Commissie voor bijstand aan personen niet voor eindlezing aan de commissarissen werd voorgelegd. Het is trouwens en keurig verslag waarvoor mevrouw Demeester-De Meyer felicitaties verdient, maar na de inleiding tot het verslag ben ik het niet zo eens met de mondelinge verslaggeving.

Mevrouw W. Demeester-De Meyer : Mijnheer Vandenhove, ik heb duidelijk gezegd — maar u was toen misschien nog niet aanwezig — dat ik verwees naar de teksten van het verslag en dus geen mondelinge herhaling daarvan zou geven maar wel een aantal eigen accenten wou leggen bij deze verslaggeving. Om alle verwarring te vermijden en niet het risico te lopen dat men zou beweren dat sommige aspecten uitsluitend in de Commissie werden behandeld, heb ik naar het verslag verwezen. Ik hoop dat u toch geen enkele aanmerking heeft op het verslag.

De heer M. Vandenhove : Ik heb daars-traks al gezegd dat ik u feliciteer voor het schriftelijk verslag, maar ik kan de appreciaties die u in het mondelinge verslag naar voor bracht niet bijtreden.

Dan wil ik het ook nog hebben over de zorg voor minder-validen, onderwerp dat mijn bijzonderste aandacht gaande houdt.

Reeds gedurende drie opeenvolgende jaren bestaat de begroting van het gehandicaptenbeleid onder sectie 58

voor 99 procent uit overdrachten naar het Fonds 81, organisme dat echt de verpersoonlijking is van de intramurale zorg. Voor het weinige dat inzake gehandicaptenbeleid aan de Gemeenschappen wordt toegewezen is het dan ook het reilen en het zeilen van het Fonds 81 dat me vooral aanspreekt.

Daartoe aangezet door meerdere commissarissen werd tijdens de algemene bespreking in commissie door de Minister verklaard dat de forfaitisering van de dagprijs in het kader van het Fonds voor medische pedagogische en sociale zorg voor gehandicapten ter studie ligt. Graag wou ik hier in het openbaar een onomwonden antwoord over die forfaitiseringsplannen. Hoever is de studie gevorderd ?

Bij herhaling werd door de Minister benadrukt dat voorrang moet worden verleend aan de uitbouw van de meest noodzakelijke voorzieningen. Maar dat zijn toch maar vage beloften die eerder lippendienst blijken te zijn. Ik vraag mij dan ook af of het niet wenselijk is op wetenschappelijke wijze te bepalen welke voorzieningen voor welke gehandicapten aan uitbouw toe zijn ? Wordt het niet de hoogste tijd de programmatiënormen te herzien in het licht van de evolutie en de eigentijdse behoeften van de gehandicaptenbevolking ? Zal uiteindelijk eens duidelijk kunnen worden bepaald wat te verstaan valt onder huisvestingskosten, die het uitgangspunt vormen van de persoonlijke inbreng in een instelling ?

Betreffende de julibesluiten van 1983 las ik ergens in de toelichtingsnota : geen afbraak — maar ombuiging. Er was ongetwijfeld afbraak, welke uitleg daaraan ook wordt gegeven. Van het omgebogene valt niet zo veel te bespeuren. Het is dan ook het ogenblik om tijdens deze bespreking dienaangaande mijn lantaarn wat te verlichten.

Verder wens ik te herinneren aan de ministeriële belofte van vorig jaar aangaande de zelfstandige woonvormen voor volwassen gehandicapten. Mag ik daar heden iets concreets over vernemen ?

Inzake de thuisbegeleiding van ge-

Vandenhove

handicapten, aangelegenheid waarvoor in sectie 58 een krediet van 22 miljoen frank wordt uitgetrokken voor aanmoediging van initiatieven, wou ik vernemen wat op heden zoal van de grond is gekomen. Die schamele 22 miljoen frank zijn toch niet de weerspiegeling van de behoeften aan ambulante en extra-murale opvang? Zal de adequate reglementering voor thuisbegeleiding eerlang op gang komen? Dat is de vraag die ook door mevrouw de verslaggever daarnet werd aangehaald.

De bejaardenpassus van sectie 57 van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap is eigenlijk niet veel zaaks. Het gaat enerzijds om wat toelagen — 113 miljoen frank — aan organismen voor de bejaardenzorg van de privé- en openbare sector en in het kader van erkenningen van diensten voor bedeling van maaltijden, anderzijds om wat toelagen aan gewestelijke en lokale besturen als tussenkomst in intrestlasten.

Spijtig dat het maar zoveel zaaks is, want de sector bejaardenzorg moet dichter naar de Vlaamse Gemeenschap worden toegehaald en anders dan in het kader van de gezondheidszorg, de huisvesting, de cultuur enzovoort. Op het vlak van de bijstand aan bejaarden is nog heel wat beters te doen.

Voor de jeugdzorg van sectie 59 moet een en ander kunnen worden losgeweekt van het nationale. De verlamende druk op de jeugdbescherming is geen fabel en de jeugdrechtsbank blijft te veel beperkt tot het strafrechtelijke, met al de ongelukkige gevolgen vandien. Er valt dus een en ander te doorbreken, want er is behoefte aan een geëigende jeugdzorg voor de eigen jeugd.

Weliswaar wordt 2.340 miljoen frank uitgetrokken voor het onderhoud en de opvoeding van kinderen geplaatst in het kader van de gerechtelijke bescherming, doch in feite een onderhoudsopdracht zonder raakpunten met de kern van het jeugdleed.

Het gaat maar om 4 miljoen frank, maar toch wens ik te vernemen wat

precies wordt bedoeld met die experimentele acties van de jeugdzorg? Verdienen die experimentele acties aangehouden te worden of is er reeds kans tot ombuigen naar realiteiten?

Bij de gezinsaangelegenheden van sectie 55 gaat de aandacht vooral naar de post „Gezins hulp” van zowel de privé- als de openbare sector en goed voor samen 2.555 miljoen frank, alsook naar het krediet van 1.665 miljoen frank uitgetrokken voor de werking van het NWK in opdracht van de nationale overheid.

Hopelijk legt de Minister regelmatig het oor te luisteren naar de noden van de privé-verenigingen waar aan gezins- en bejaardenhulp wordt gedaan. De leefbaarheid van die verenigingen is afhankelijk van dagelijkse financiële bijpassingen door derden. Ook in de openbare sector, waar de gemeenschapsgelden al maar schaarser worden, kan die toestand eerlang leiden tot een inbinden met schadelijke gevolgen. De aanhoudende crisis dreigt ook in die materie onaangename uitlopers te krijgen, waakzaamheid is aldus geboden.

Wanneer ik nog even zal gepleit hebben voor een meer doorgedreven zorg voor de migranten, zal de kous af zijn. Zijn er sinds de behandeling van de vorige begroting voor bijstand aan personen reeds stimuli geweest ter versteviging van de begeleidingsstructuren van die specifieke zorgengroep? Die vraag is ingegeven door een bepaalde vrees, veroorzaakt door de inzichten van enkele bewindslieden behorende tot de nationale regering.

De behandeling van deze deelbegroting kan ik beëindigen met dezelfde uitnodiging tot de Minister als in 1983, namelijk te vechten wanneer en waar het moet om de bijstand aan personen naar inhoud en bestreving nog vlaamswaardiger te maken. **(Applaus)**

De Voorzitter : de heer Dhoore heeft het woord.

De heer L. Dhoore (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, mevrouw de Minister, geachte collega's, ik had graag uw aandacht gevraagd voor het migrantenbeleid. Met de huidige ver-

deling van de bevoegdheden, nationaal, communautair, gewestelijk of internationaal weet ik niet goed tot wie ik mij precies moet richten.

Mevrouw de Minister, ik denk dat de collega's het met mij eens zullen zijn wanneer ik mij tot u richt omwille van wat u in het verleden op dat vlak hebt gepresteerd, uw grote ervaring ter zake en ook heel speciaal uw Brusselse situatie. U hebt van kortbij kunnen meemaken hoe het groeide, wat men vanuit een aantal instanties reeds gepoogd heeft te doen om dit probleem een redelijke oplossing te geven. Ik weet dat uzelf betrokken is geweest bij verschillende groepen onder meer „Acceuil” die gewerkt hebben en nog werken in de Brusselse situatie.

In de omschrijving van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse Executieve lees ik dat u bevoegd is voor het onthaalbeleid. Ik meen dan ook dat men, voor een gedeelte althans, het migrantenbeleid onder die bevoegdheid kan brengen.

Mevrouw de Minister, ik vraag dan ook concreet of de mogelijkheid bestaat dat u van de Vlaamse Executieve de toelating zou krijgen om de motor te spelen, een coördinerende rol op u te nemen voor een globaal migrantenbeleid dat in de positieve zin zou kunnen verlopen. Een beleid waar men zich zou steunen op de principes van een goedbegrepen integratie en op de ideeën van een echte participatie van deze belangrijke groep uit onze bevolking. Dat men zeker in de eerste plaats aandacht zou besteden aan de kansarmen en hier denk ik onder meer aan de tweede en de derde generatie en dus niet alleen aan de vrouwen van de migranten, niet alleen aan de moeilijke groepen uit de MAGREB-landen of uit Turkije maar aan het algemene probleem van de tweede en de derde generatie bij de migranten.

In het kader van onze partij hebben wij samen met enkele mensen gedurende maanden rond de tafel gezeten om een soort globale visie te ontwikkelen. Ik zal vanop deze tribune niet een dergelijke nota naar voren brengen. Er bestaat een document waarin wij ons standpunt hebben neergelegd en ik ben overtuigd dat veel collega's

Dhoore

uit en over de andere partijen heen deze ideeën zullen kunnen delen, zodanig dat ik ervan overtuigd ben dat wij hier staan voor een type voorbeeld van een materie waar, over alle partijgrenzen heen, rustig kan worden gezocht naar een adequate oplossing. In sommige middens gaan stemmen op, die wel doen denken aan een minder positieve aanpak — laat ons dit sereen aldus stellen — zoals de vorige spreker het vanop deze tribune heeft gedaan. Ik ben ervan overtuigd wanneer men stuk voor stuk de concrete problemen kan onderzoeken, dat men op een rustige wijze tot een consensus zou kunnen komen.

Mevrouw de Minister, ik ga gewoon zeven of acht suggesties doen, die niet de pretentie hebben het probleem uit te putten, maar een aanduiding geven waarover het zou kunnen gaan. Met een wil ik u op voorhand zeggen dat geen enkele van de concrete suggesties rechtstreeks tot uw bevoegdheid behoren. Vandaar dat mijn conclusie zal zijn zoals mijn begin, met name dat het misschien aan u, mevrouw zou kunnen zijn de taak van coördinator op te nemen.

Ik denk in de eerste plaats aan het probleem van de tewerkstelling. Is het niet zo dat voor de jonge migranten het probleem in een aantal gevallen nog nijpender is dan voor onze eigen mensen ; met andere woorden zou daar de discriminatie niet moeten worden weggenomen. Ik denk heel speciaal aan de parallelle tewerkstellingscircuits, wat men noemt de opslorplingsprogramma's, maar zelfs meer in het algemeen de participatie in het openbaar ambt als dusdanig. Is het denkbeeldig dat men aan deze mensen, ook al behoren zij niet tot onze nationaliteit, de kans zou geven om, op dezelfde voet als de eigen landgenoten, in aanmerking te komen.

Een tweede probleem betreft de huisvesting. Wanneer wij spreken over een echt integratiebeleid en ook een spreidingsbeleid over de gemeenten — want iedereen gaat ermee akkoord dat het niet wenselijk is dat men grote groepen zou samenbrengen op een beperkte oppervlakte ; dit zou kunnen

leiden tot een isolement — is het natuurlijk nodig dat men komt tot een bewust en goed aangepakt huisvestingsbeleid. Is het teveel gevraagd dat men in die gemeenten waar belangrijke groepen — zeven à tien procent migranten onder de gewone bevolking — samenwonen en waar wellicht in vele gevallen reeds een adviesraad voor de migranten bestaat, men zou voorzien dat de schepen van deze gemeente die verantwoordelijk is voor het huisvestingsprobleem een soort organisch contact zou onderhouden met de adviesraad van de migranten om te komen tot oplossingen die liggen in de lijn van datgene wat de mensen zelf vragen. Ik denk ook aan de enorme problemen van degenen die zonder familie hier verblijven, aan de logementshuizen, wanneer men als alleenstaande in een soort hotel opgenomen is en waar toch ook een aantal misbruken bestaan, daar waar er goede voorbeelden zijn van interessante reglementen die op andere plaatsen wel bestaan.

Een derde suggestie gaat in de richting van het gezondheidsbeleid. Wanneer men bepaalde toestanden in ziekenhuizen meemaakt vooral met Marokkaanse en Turkse gezinnen — voor de Italianen en voor de Grieken ligt de zaak minder omwille van de adaptatie — stel ik u de vraag of het niet mogelijk is in het kader van de tewerkstellingsprogramma's, te voorzien in een onthaaldienst in hun taal zodat men voor de pijnlijke problemen waarvoor men in de ziekenhuizen staat, een oplossing zou kunnen vinden.

Een ander probleem betreft de cultuur. Het is toch duidelijk dat wij in een aantal gevallen nog vaststellen dat de bestaande culturele infrastructuur in onze gemeenten niet wordt opengesteld voor deze groepen van migranten, wanneer wellicht deze infrastructuur in vele gevallen niet volledig wordt benut, of zelfs onderbenut is. Is het niet mogelijk ook voor deze groepen migranten deze infrastructuur ter beschikking te stellen ?

Is het niet mogelijk in gemeenten waar een betrekkelijk grote hoeveelheid migranten wonen, dat men bijvoorbeeld de voor de vrouwen van migranten systematisch zou komen tot verzorging van taalonderricht.

Dat brengt mij tot het onderwijs waar reeds een aantal interessante experimenten werden opgezet. Vroeger noemde men ze bi-culturele onderwijscellen ; nu spreekt men eerder over inter-culturaliteit. Dat is wellicht een vreselijk woord maar het duidt beter aan wat ermee wordt bedoeld.

Moet dit niet verder worden gepromoveerd ? Wat Vlaanderen betreft, weet ik dat Minister Coens nieuwe stimuli heeft gegeven. Kan het niet verder gaan ? En kan dit niet meer in het bijzonder gericht zijn op de migrantenkinderen en op een goed, efficiënt onderwijs is hun eigen taal ? Eventueel kan dat bijschools of naschools gebeuren, maar ook interschools — als ik dat woord mag uitvinden.

Die jonge mensen mogen niet aan hun lot worden overgelaten. In een aantal gevallen zullen zij wellicht uit vrije beweging opteren om binnen een aantal jaren naar hun eigen land terug te keren.

Ik denk ook aan het enorme probleem van de opleiding van onze eigen leerkrachten die zullen worden geconfronteerd met een dergelijke samenstelling van de bevolking. In het Brussels heb ik hierover enorme cijfers horen vermelden. Het gaat over zeer hoge percentages van migrantenkinderen in de scholen. Dat verraste mij niet. Ik was vroeger lid van een schoolcomité in mijn gemeente. 95 procent van de kinderen waren niet-Belgen. Het was een enorme school met duizend kinderen in het kleuter- en het lager onderwijs. Negenhondervijftig van de kinderen waren migrantenkinderen. Alles verliep perfect. Het is natuurlijk belangrijk dat de leerkrachten een aangepaste opleiding krijgen om goed werk te kunnen verrichten.

Een ander probleem vormt het Gemeentefonds.

Met collega's van de vijf fracties van de Vlaamse Raad werd een voorstel van decreet ingediend — ik dank de collega's die het mee hebben ondertekend. Wij willen komen tot een andere verdeling van het Gemeentefonds met het oog op het stimuleren, het aanmoedigen — en in ieder geval het niet-ontmoedigen van inspanningen van gemeentebesturen inzake goede

Dhoore

onthaalstructuren, tot en met het helpen bouwen van moskeeën, wat in een aantal gevallen is gebeurd.

Ik heb nog enkele voorbeelden maar ik vernoem ze niet, mevrouw de Minister, want dat is toch niet de bedoeling. Ik wil alleen maar aanduiden in welke richting men zou kunnen gaan.

Tot slot wens ik nog te spreken over het probleem van depolitieke rechten en de politieke integratie.

Ook al is het misschien een slag in het water of een symbolische geste, ik ben gelukkig dat ten minste de onderdanen van de EG de mogelijkheid wordt gegeven deel te nemen aan de Europese verkiezingen en zich uit te spreken voor een Belgisch kandidaat. Dit betekent dat deze mensen op de plaats waar ze leven recht van inspraak krijgen voor het aanduiden van de mandatarissen die hun belangen zullen behartigen.

Dit is slechts een aanloop. Wellicht zullen wij de komende jaren worden geconfronteerd met de rechtmatige vraag om kiesrecht op gemeentelijk niveau. Vandaar dat het uiterst belangrijk is op het stuk van adviesraden, binding met de colleges, zoveel mogelijk een politiek van integratie te voeren.

Mevrouw de Minister, ik dank u voor uw aandacht en ik hoop dat u deze coördinerende rol, deze rol van motor, op u zou willen nemen. **(Algemeen applaus)**

De Voorzitter : De heer Somers heeft het woord.

De heer J. Somers (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, mevrouw de Minister, geachte collega's, mijn uiteenzetting bij de bespreking van het decreet houdende de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1984 zal zich beperken tot één aspect van de sector „bijstand aan personen”, namelijk tot de problematiek betreffende de opvang en de uitdoving van de sociale gevolgen van de repressie en de epuratie.

Bij de bespreking van de begroting voor het begrotingsjaar 1983 konden

we de Vlaamse Raad bewegen een amendement te aanvaarden, waarbij men besloot tot de principiële inschrijving van een nieuw artikel in de begroting. Een symbolisch krediet van 100.000 frank werd immers in de begroting opgenomen om de uitvoering van aangekondigde decretale initiatieven in verband met de opvang en de uitdoving van de sociale gevolgen van de repressie en epuratie mogelijk te maken.

Hierdoor wordt de kans geboden om eventueel een „normalisatiepremie” uit te betalen om de sociale gevolgen van de repressie — veertig jaar na de feiten — enigszins te milderen en bij een aantal repressieslachtoffers weg te werken. Deze kans werd tot vandaag niet benut. En er is geen enkele aanduiding dat er in een nabije toekomst enig initiatief zal genomen worden, ondanks de intentieverklaringen en het studiewerk van de bijzondere werkgroep van de Vlaamse Raad, die onder meer de repressieproblematiek nader bekijkt.

Het enige lichtpunt is het feit dat de Vlaamse Executieve opnieuw het symbolisch bedrag van 100.000 frank in de begroting 1984 opneemt en het ministerie „Bijstand aan Personen” opnieuw de kans geboden wordt een initiatief te nemen of er een op voorstel van de Vlaamse Raad uit te voeren. Wij danken de Vlaamse regering voor dit gebaar, waaruit blijkt dat men bereid blijft iets te ondernemen voor de repressieslachtoffers en de blijvende sociale gevolgen van repressie en epuratie. Maar een symbolische bereidheid verandert niet veel in deze aangelegenheid. Intentie en goede voornemens zijn niet voldoende om problemen op te lossen.

Ik moet toegeven dat ik meer en meer begin te twijfelen of men wel echt iets wil ondernemen voor de repressieslachtoffers. Onze voorstellen van wet in verband met deze problematiek zitten nu bijna 7, 8 jaar vast in het moeras van de Kamercommissies. In de Vlaamse Raad zou men wel iets kunnen ondernemen omdat de meeste Vlamingen de politieke collaboratie, zijn achtergronden en oorzaken op een heel andere wijze benaderen.

En nu wil ik een aantal gegevens op

een rijtje zetten om mijn grote twijfels over de politieke wil om iets te ondernemen verklaren.

Op 24 januari 1981 lezen we in een nota over de bevoegdheid van de Vlaamse Raad betreffende voorstellen van oplossingen om de repressiegevolgen te milderen en op te heffen dat de Vlaamse Raad enige bevoegdheid zou hebben via zijn grondwettelijke mogelijkheid de persoonsgebonden aangelegenheden te regelen. Verder verwijst de nota opgesteld door de diensten van de Vlaamse Raad naar de bespreking in openbare vergadering van de Senaat van de bijzondere wet tot hervorming der instellingen van 8 augustus 1980, waar onder meer de heren Lindemans en Gij s van mening zijn dat een VU-amendement om vermelde bevoegdheid expliciet aan de Raden toe te wijzen overbodig is. Daar de voorgestelde wettekst volstaat om de onrechtvaardige sociale gevolgen van de repressie en de epuratie op te heffen op het vlak van de Gemeenschappen. Dit standpunt wordt met de passende voorzichtigheid beaamd door de regeringswoordvoerders. Tot daar de nota, opgesteld ten behoeve van de bijzondere werkgroep van de Vlaamse Raad, en voorgesteld ter begeleiding van haar werkzaamheden.

De Vlaamse Raad aanvaardt een amendement dat in een krediet van 100.000 frank op de begroting van 1983 voorziet, om eventueel een normalisatiepremie aan bepaalde repressieslachtoffers uit te betalen. Dit was einde juni 1983.

In de bijzondere werkgroep wordt besloten dat in oktober 1983 een tussentijds verslag aan de leden zou voorgelegd worden, zodat voorstellen kunnen uitgewerkt worden om eventueel de „normalisatiepremie” uit te betalen en de sociale gevolgen van de repressie en de epuratie te milderen.

En dan, mevrouw de Minister, komt er een kink in de kabel en zien we de politieke wil en de bereidheid om verder te werken verdwijnen.

Er komt in oktober 1983 geen tussentijds verslag, de bijzondere werkgroep komt sinds juni 1983 niet meer samen.

Somers

Ik richt me in oktober schriftelijk tot de Voorzitter van de bijzondere werkgroep met de vraag, de werkgroep samen te roepen om — zoals afgesproken kennis te kunnen nemen van het tussentijds verslag.

Op 30 november antwoordt de Voorzitter dat men wacht op verdere informatie van het Ministerie van justitie om tot een definitief verslag te komen en negeert mijn vraag naar het tussentijds verslag. We wachten nog altijd op de informatie van het Ministerie van justitie en tot vandaag is de bijzondere werkgroep niet meer samengekomen. Tot vandaag, ondanks persoonlijk aandringen bij de verslaggever, de heer André Bourgeois, is er nog geen tussentijds verslag.

De Voorzitter : Mijnheer Somers, u moet toch weten dat het Ministerie van justitie zich bereid heeft verklaard bij komende inlichtingen te verstrekken ten einde het verslag te kunnen opmaken. De verslaggever zal u dit trouwens ook kunnen bevestigen.

Wat mij echter zeer verwondert, is dat u intussen zaken die in de werkgroep werden besproken, hebt gepubliceerd in een weekblad met vermelding van de namen van de mensen die daar hebben gesproken.

De heer J. Somers : Mijnheer de Voorzitter, het spijt mij dat u mij onderbreekt wanneer ik hier wil bewijzen dat wij redenen hebben om te twijfelen aan de wil om in deze aangelegenheid een initiatief te nemen. Een eerste element is dat het tussentijds verslag nog niet is verschenen terwijl het beloofd was tegen oktober 1983 en dit onder het voorwendsel dat men wacht op het definitief verslag dat slechts kan worden opgesteld op basis van inlichtingen die het Ministerie van justitie moet verstrekken. Wij kunnen daarmee niet akkoord gaan. Bovendien is er geen enkele reden waarom de bijzondere werkgroep niet zou kunnen worden samengeroepen.

De Voorzitter : Daarom heeft u nog niet het recht bepaalde zaken te publiceren.

De heer J. Somers : Ik tracht nu pre-

cies te verklaren waarom ik dat wel heb gedaan. Misschien kunnen wij daarover op een andere plaats en op een ander ogenblik van gedachten wisselen.

De Voonitter : Daar zal ik over oordelen, mijnheer Somers.

De heer J. Somers : Ik ga nu verder met mijn betoog.

Om een doorbraak in deze aangelegenheid te bereiken legde ik op 8 november 1983 ondermeer een voorstel van decreet neer betreffende de toekenning van normalisatietoelagen aan gezinnen en bejaarde alleenstaanden, waarvan het normaal inkomen ten gevolge van maatregelen in het kader van de repressie en de epuratie, in sterke mate werd verminderd en/of zelfs beneden het bestaansminimum ligt.

Op 22 december 1983 deelt de Voorzitter van de Vlaamse Raad, tevens Voorzitter van de bijzondere werkgroep, mede dat mijn voorstel van decreet verwezen wordt naar de bijzondere werkgroep. Het voorstel wordt niet gedrukt. De Voorzitter beslist dat, zonder daarover overleg te nemen met de leden van het Bureau zoals het reglement van de Vlaamse Raad dit wil, bij zulke beslissingen. Er werd ook geen advies gevraagd aan de Raad van State over de ongrondwettelijkheid van het voorstel van decreet. Het voorstel wordt eigenmachtig ongrondwettelijk verklaard, alhoewel er voor deze aangelegenheid een krediet op de begroting van 1983 van de Vlaamse Raad werd goedgekeurd.

Ook vanwege de Vlaamse Executieve en in het bijzonder vanwege de Minister bevoegd voor „bijstand aan personen” werd geen initiatief genomen om de toekenningsmodaliteiten van de vermelde toelage te regelen.

Geef toe, mevrouw de Minister, dat ik na deze reeks feiten en ervaringen, redenen heb om te twijfelen aan de politieke wil en aan de vaste voornemens om iets te ondernemen voor de repressieslachtoffers die na 40 jaar nog gebukt gaan onder onaanvaardbare sociale gevolgen en bovendien op hoge leeftijd cumulatief gestraft worden.

Graag had ik van mevrouw de Minister vernomen wat zij zal ondernemen om passende maatregelen tot stand te brengen, nu het procedurespelletje schijnbaar onmogelijk maakt dat we zelf een voorstel neerleggen en men de grondwettelijkheid om eventuele toelagen aan repressieslachtoffers toe te kennen, betwist.

Graag vernam ik van mevrouw de Minister wat ze met het voorziene krediet van 100.000 frank wenst te ondernemen nu men het initiatiefrecht vanuit de Vlaamse Raad schijnt te willen beknotten ?

Kan mevrouw de Minister mijn onrust wegnemen, die erin bestaat dat ook de Vlaamse Raad, zoals het centrale parlement niets zal ondernemen om de sociale gevolgen van de repressiewetgeving te milderen ?

Graag kreeg ik samen met een belangrijk deel van de Vlaamse openbare opinie op deze vragen een duidelijk antwoord !

Een ander gevaar om in deze aangelegenheid niets te ondernemen is het gebrek aan dossierkennis.

Sommigen stellen zich de vraag of er inderdaad nog sociale gevolgen van de repressie en epuratie bestaan. Is er 40 jaar na de feiten nog wel een probleem ?

Wij willen niet spreken over die gevolgen waarvoor de Vlaamse Raad zeker geen bevoegdheid heeft. Zo zullen we niet handelen over de hervervrijing van de Belgische nationaliteit, de frontstreepprente, oorlogsschade, vuurkaart, over de regularisatie van de extramuros arbeid voor rekening van openbare besturen uitgevoerd door politiek gedetineerden, noch over de administratieve reïntegratie met betrekking tot het recht op pensioen.

Terloops vermelden we dat recente gegevens van de Minister van justitie ons leren dat er op dit ogenblik nog 9.184 personen in het Vlaamse lands-gedeelte leven zonder burgerlijke of politieke rechten, tengevolge van de repressiewetgeving. Dat heeft ook sociale gevolgen, maar zolang we niet kunnen spreken over het toekennen van deze rechten door de Vlaamse

Somers

Gemeenschap, heeft het geen zin hierover te handelen in de Vlaamse Raad.

Wat ons als leden van dit parlement meer interesseert, is de weerslag van de repressie en epuratie op het inkomen van repressieslachtoffers, in het raam van bijvoorbeeld de post-penitentiaire hulpverlening door het Ministerie voor bijstand aan personen.

De internering van verdachten tijdens de nasleep van de oorlogsgebeurtenissen — ook al werden zij niet veroordeeld — werd gevolgd door een periode van non-activiteit, **ambtsonderbreking** en zelfs uitsluiting van bepaalde beroepsactiviteiten. Dit heeft blijvende gevolgen voor hun beroepsloopbaan. Nu vele repressieslachtoffers de pensioengerechtigde leeftijd bereiken, stelt men vast dat ze een sterk verminderd pensioen verwerven, ten gevolge van de repressieperikelen, ook al werden ze niet veroordeeld.

Met andere woorden kan men zeggen dat ze nu opnieuw gestraft worden en spreekt men terecht — ik gebruik hier

Mevrouw W. Demeester-De Meyer (CVP), verslaggever over de begrotingsmaterie bijstand aan personen

de woorden van collega Bourgeois — van een cumulatieve veroordeling.

uiteraard zal men niet in staat zijn maatregelen te treffen waarbij men alle financiële consequenties van de repressietijd kan wegcijferen. Wel kan de Vlaamse Raad via een **normalisatietoelage** de ergste sociale gevolgen wegnemen en het inkomen van sommige repressieslachtoffers op een redelijk peil brengen. De inschrijving van 100.000 frank in de begroting van de Vlaamse Gemeenschap is te klein om enige doelmatigheid na te streven.

We menen immers dat een jaarlijkse toelage van 6.000 frank per verloren werkjaar, waarbij we afzien van de retroactieve toepassing van deze maatregel, veel onrecht kan herstellen en zal leiden tot de uitdoving van de repressiegevolgen. Dit bedrag is berekend op basis van de gemiddelde jaarinkomens van bedienden voor de periode 1940-1950, zonder rekening te houden met verloren anciënniteiten en gemiste bevorderingskansen. Bovendien willen we het inkomen, waarboven geen normalisatietoelage zou toegekend worden, vaststellen op 30.000 frank voor een gezin en 20.000 frank voor een alleenstaande.

Volgens onze gegevens zouden er in Vlaanderen ongeveer 10.000 personen op dit ogenblik in aanmerking komen voor deze normalisatietoelage met een gemiddeld verlies van 2,5 jaar voor hun huidige inkomen tengevolge van repressie non-acticeiteit.

Een gemiddelde van 2,5 verliesjaren met een toelage van 6.000 frank per verliesjaar betekent een gemiddelde toelage van 15.000 frank per persoon en per jaar, of voor de 10.000 frank repressieslachtoffers, die mogelijk kandidaat zouden zijn voor een normalisatietoelage, betekent dit het voorzien in een krediet van 150 miljoen frank op de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1984.

Daarom hebben we een amendement ingediend op artikel 33.04.02 waarbij we het krediet van 100.000 frank willen optrekken tot 150 miljoen frank. We geloven oprecht dat alleen door zulk een krediet — dat dan met de jaren zal verminderen — echt iets kan

ondernomen worden om de sociale gevolgen van de repressie en epuratie uit te doven voorzover dit tot de bevoegdheid van de Vlaamse Raad behoort. Het verwerven of aanvaarden van ons amendement zal voor iedereen in Vlaanderen duidelijk maken wie wel en wie niet een einde wil maken aan de oorlogsverdwazing, aan de anti-Vlaamse repressie, die nu reeds 40 jaar aansleept.

Door mijn betoog heb ik willen aantonen dat ik de sterke indruk, laat ons maar zeggen, de overtuiging heb dat de repressieproblematiek even negatief en met dezelfde traagheid wordt behandeld in de Vlaamse Raad als in het centrale Belgische parlement.

Er komt geen doorbraak in deze gelegenheid, ondanks intentieverklaringen en de zogezegde bevoegdheden van de Vlaamse Raad in deze materie.

Na 40 jaar blijft deze zaak rotten en blijft ze een schaduw werpen op de frisse onbevangenheid, eigen aan een volk dat eindelijk zijn plaats weet te veroveren tussen de andere volkeren, tenzij men in voldoende middelen voorziet om zo snel mogelijk decretaal werk tot stand te brengen om de aangetoonde cumulatieve bestraffing om een Vlaams volksbewustzijn, om een Vlaams-Nationale overtuiging, onmogelijk te maken.

Hoe kan een Gemeenschap, fier om zijn christelijke of humane beschaving, blijven toezien hoe men politiek veroordeelden na 40 jaar, blijft vervolgen? Hoe kan men, mevrouw de Minister, spreken van een volwassen volk, dat zijn eigen lot in handen wil nemen, indien dat mogelijk is?

Tot slot van mijn betoog wil ik de aandacht vestigen op het feit dat niemand verwacht, dat niemand vraagt dat de Vlaamse Raad zou vergoeden wat zo velen gedurende 40 jaar kwijtspeelden door de repressie en epuratie.

Wij vragen geen enkel financieel voordeel voor de politiek vervolgd en om hun Vlaamse overtuiging. De Vlaamse politieke gevangenen en hun gezinsleden hebben aan de Belgische staat meer dan 9 miljard frank boeten, gerechtskosten en schadervergoedin-

Somers

gen moeten betalen tijdens de periode van 1944 tot 1954. Kunnen we in de huidige muntwaarde omgerekend spreken van meer dan 40 miljard frank ?

Nooit werden de dossiers oorlogsschade van de repressieslachtoffers uitbetaald. Ze werden niet eens behandeld en liggen te rotten in archieven van het Ministerie van openbare werken. Nooit werden de plunderingen en brandstichtingen bij repressieslachtoffers na de oorlogsgebeurtenissen vergoed. Tal van benoemingen of bevorderingen of zelfs aanwervingen of uitoefening van bepaalde beroepen werd hen ontzegd. Wie zal ooit in miljarden frank kunnen omzetten en berekenen wat de repressie en epuratie aan Vlaanderen heeft gekost ?

Vlamingen zijn nu eenmaal zo gewdwee dat ze deze lasten uit het verleden niet terugvorderen van de Belgische Staat. Als ze de zekerheid hebben dat ze hebben bijgedragen tot de zelfstandigheid van de Vlaamse Gemeenschap, willen ze dit offer brengen. Maar we kunnen niet aanvaarden dat 40 jaar na die onzalige tijd nog steeds personen een sterk verminderd inkomen hebben ten gevolge van de repressiewetgeving. En 10.000 personen die nu nog cumulatief gestraft worden door een inkomen dat beneden of onder het bestaanminimum schommelt, kan men niet verhelpen door een symbolische inschrijving van 100.000 frank. Dat is een lachertje.

Daarom vragen wij de Vlaamse regering en in het bijzonder de Minister voor bijstand aan personen te overwegen het minimumbedrag van 150 miljoen frank in de begroting in te schrijven om nog dit jaar enig zinnig initiatief ter zake te kunnen nemen. In het jaar 2.000 zullen maatregelen overbodig worden. Maar we hopen dat het nageslacht niet zal komen vaststellen dat de Vlaamse Raad zijn bevoegdheid in deze aangelegenheid niet heeft gebruikt om na 40 jaar nieuw onrecht te voorkomen, en dat de Vlaamse Raad een cumulatieve bestraffing heeft mogelijk gemaakt. (**Applaus bij de VU**)

De Voorzitter : Mevrouw Van Puym-

broeck heeft het woord.

Mevrouw M. Van Puymbroeck (op de tribune): Mijnheer de Voorzitter, mevrouw de Minister, geachte collega's, als wij van gezins- en welzijnszorg spreken denken wij aan wat wij de zachte waarden zijn gaan noemen. Maar die zachte waarden hebben meestal met een heel harde feitelijkheid te maken. Dikwijls gaat het niet alleen om het geluk maar om de levenskwaliteit en het leven zelf van mensen, vooral van de meest kwetsbaren.

Ik heb onlangs het eindrapport van de werkgroep jeugdbescherming aangekregen. Het draagt de datum van 29 juni 1982. Er zijn enkele punten in vermeld waarmee wij nog dagelijks te maken hebben.

Op het gebied van jeugdwelzijnsbeleid en preventie is een geregeld contact nodig op alle beleidsniveaus. In hoeverre werd dit reeds verwezenlijkt ?

Ongeveer 1.300 kleine schooltjes moesten er in Vlaanderen aan geloven. Kinderen moeten verder weg naar school : ofwel meer auto's op de weg, in enkele gelukkige gevallen toevallig aangepast openbaar vervoer ; ofwel een levensgevaarlijke rit met de fiets naar school.

Het dorp of de wijk vereenzaamt, er is een stuk leven uit weg. Een ontmoetingsplaats en een uitstralingscentrum verdwijnt, er is een teloorgang.

Gemiddeld één fietsend kind per dag doodgereden, twintig per dag zwaar gewond waarvan men raamt dat er zeven met een lichtere of zwaardere handicap het leven zullen door moeten.

Weet u dat quasi iedere grote school van ongeveer 1.500 leerlingen haar jaarlijkse zelfdoding te betreuren heeft ? Het probleem van kinder- en jeugdzelfdodingen is trouwens een teken aan de wand, een protestschreeuw tegen deze maatschappij. Wat doen wij hiertegen ? Dat zijn misschien gegevens waaromtrent met de verantwoordelijk ken voor verkeer, urbanisatie en onderwijs contact kan worden opgenomen. Als de mensen-

maat verdwijnt hebben het kind en de jonge mens geen kans of tijd meer om thuis te komen in hun gemeenschap. Ze lopen verloren in de massa.

Mevrouw de Minister, zouden de verantwoordelijk ken voor jeugd welzijn niet de vraag aan de betrokken Minister kunnen stellen of we wel op de goede weg zijn met onze mastodonten van scholen en grote wegen, met de schaalvergrotingen van steden en gemeenten ?

Wij kennen het probleem van een groeiend alcoholisme en scheppen er dan nog nieuwe kansen voor ook. Wij kennen ook de problemen van het drugverbruik en van de jeugdaggressiviteit. Maar, hebben wij de vervreemdingspatronen al onderzocht waaruit ze geboren worden ? We kennen allen de sleutelkinderen. Ze kunnen de deur openmaken maar er is niemand thuis om hen te verwelkomen of te begroeten. Hoe ondergaan en verwerken zij dit alleen zijn, de echtscheidingsprocedures thuis, de gevolgen van het kopen op krediet, de schulden en de zorgen ? Hoe kan het beleid op dergelijke situaties inspelen en in hoever is het van deze situaties op de hoogte ? Hoe zijn bij voorbeeld de contacten met volksgezondheid ? Hoe worden de huisartsen ingeschakeld in jeugd welzijn ? Ik denk hierbij zowel aan scholen, jeugdorganisaties, specifieke jeugdcentra en ook aan de opvang van heel speciale problemen.

Wij discussiëren over abortus maar eigenlijk wordt dit probleem veel te laat gesteld. Hoe leren kinderen met hun eigen lichaam en dat van andere omgaan, zonder kramp, zonder schending en in zeer grote vrijheid ? In hoever wordt er aandacht besteed aan relatievorming ?

In hoever werd de werking van de jeugdbeschermingscomités herzien ? We lezen in het verslag dat ze werden aangevuld. Maar hoe ? In het verleden hebben ze hun opdracht van algemene preventie zeker onvoldoende volbracht. Maar, lag dat ook niet aan de structuur, aan een gebrek aan zeggingskracht, zelfs aan autonomie ? In hoever zijn voor deze welzijnswerkers een bestendige vorming en begeleiding voorhanden ?

Van Puymbroeck

Nog in verband met jeugdwezijn lees ik in het verslag : „Na een experimentele periode werd een optie genomen inzake de aanpak van kindermishandeling”. Graag had ik hierover iets meer uitleg gekregen. Hoe lang duurde deze experimentele periode, waaruit bestond dit experiment precies en hoeveel streken waren hierbij betrokken ? In hoeverre benadert deze optie deze van het **vertrouwensarts-centrum** ? Spruit de weerstand van uw diensten tegen de idee van de **vertrouwensartsen-centra** enkel voort uit budgettaire redenen en wat gebeurt er met de nu bestaande initiatieven ?

Indien de materie kindermishandeling aan de **jeugdbeschermingscomités** zou worden overgedragen, hoe zal dan voorzien worden in de nodige opleiding ? Het is niet omdat er in Gent of Kortrijk iemand uit grote persoonlijke interesse een bekwaamheid ter zake verwierf dat de toestand **gelijkaardig** is op andere plaatsen.

Vanuit de jeugdraad van de Vlaamse Gemeenschap vingen we de jongste weken verscheidene SOS-seinen op. We weten dat de middelen beperkt zijn. Wellicht is het belangrijk om vanuit de Vlaamse Executieve de nationale regering te wijzen op de prioriteiten. De 700 miljoen frank voor **raketteninfrastructuur** konden wellicht beter worden gebruikt. Zij konden zeker veel meer werkverschaffend zijn.

Ik vraag mij ook af of er binnen de Vlaamse Executieve overleg is geweest in verband met de prioriteiten, ondermeer met de **Gemeenschapsminister** van cultuur waar bij voorbeeld de lopende uitgaven voor toerisme met **16,17** procent en voor het beheer en exploitatie van sportcentra en jachthavens met **30** procent zijn gestegen, ook al werden deze verhogingen grotendeels door een vermindering in kapitaaluitgaven gecompenseerd.

Ik wens eveneens te handelen over het gehandicaptenbeleid. Wij weten hoe de gehandicapten, ondanks uw antwoord van 19 oktober, ongerust blijven. Binnen het korte tijdsbestek dat mij is toegestaan, moet ik mij beperken. Er blijft de dringende vraag

naar de juiste berekening van de **huisvestingskosten**. In oktober zei u ons dat het Fonds 81 hiervoor 400 frank per dag voorziet, maar dat de kosten van huishoudelijk, onderhouds- en administratief personeel daarin niet begrepen zijn.

Een gemiddelde kostprijsberekening moet zeker mogelijk zijn in een korte termijn. De coördinatie tussen de nationale en de gemeenschapsregering moet zo vlug mogelijk in structuren worden vastgelegd, zodat meervoudige inleveringen evengoed als meervoudige toelagen worden vermeden en er één lijn in het beleid komt.

De omschakeling van personeel van de instellingen van minderjarigen naar woon- en begeleidingsvormen voor volwassenen is, onder de gegeven omstandigheden, zeker nodig. Maar worden er ook voorzieningen getroffen voor een bijkomende vorming van het personeel ? Er zal immers een aangepaste psychologische aanpak nodig zijn. De volwassenen hebben andere noden dan kinderen of zelfs naar volwassenheid toegroeivende minderjarigen.

Ik wens vooral extra aandacht te vragen voor het zelfstandig wonen van de volwassen gehandicapten en alle tussenvormen ervan. Zou hier een contact met de Gemeenschapsminister van huisvesting over de aard van de woningen niet gewenst zijn, bij voorbeeld bij sociale woningbouw en bij de hernieuwing van oude stadskernen een percentage te voorzien voor gehandicapten en bejaarden ? Het zou inderdaad een verrijking zijn voor de gehele bevolkingsgroep, als deze mensen tussen de andere inwoners zouden kunnen wonen.

In het algemeen zou ik hier willen pleiten voor een geregeld en intens contact met de instellingen zelf zowel als met de gehandicaptenorganisaties en, waar de kans zich voordoet, met de gehandicapten zelf. De Vlaamse Raad voor mindervalide personen moet ter zake zeker een volwaardige gesprekspartner zijn.

Op het vlak van de tewerkstelling voor gehandicapten, wens ik de aandacht te vragen voor de meer en meer ingevoerde beperkingen in de beschutten werkplaatsen en vragen of we ook

daar geen nieuwe mogelijkheden kunnen voorzien.

Verder is er nog de inspraak van de gehandicapten zelf in de instellingen. Ik zou hier zeker willen vragen dat de gehandicapten in instellingen meer inspraak over hun eigen beleid en hun eigen situatie zouden krijgen.

In verband met de migranten, waarover ook de heer Dhoore heeft gesproken, wou ik toch nog iets vragen. Zelf woon ik in een deelgemeente met een hoge concentratie van migranten en midden tussen hen werk ik, zodat dit probleem mij zeer persoonlijk interesseert. De cultuurverschillen, de andere manier van leven maken het samenleven niet altijd gemakkelijk en dit geldt voor de twee kanten, vooral voor de eerste generatie migranten die rechtstreeks vanuit de woestijn naar de engste stadsbehuizing moesten overschakelen, waar de vrouwen soms in maanden de deur niet uitkomt, niet mag uitkomen.

We constateren dat deze mensen — ook al gaat het om de tweede, soms al om de derde generatie — alleen onderkomen kunnen vinden in de kansarme buurten, in woningen die al een tijd leeg stonden en verkrot zijn en door de eigenaars helemaal niet meer onderhouden werden.

Jonge mensen met een donkere huidskleur of vreemde naam, ook al behaalden ze hetzelfde diploma, hebben veel minder kans om aan werk te geraken dan onze eigen mensen. Daarom gaan die tweede en derde generatie een apart probleem vormen. Ze vallen tussen twee culturen, ze zijn op zoek naar hun eigenheid. Bij hun eigen volk afgeschreven als halve heidenen, bij ons mogen of kunnen ze meestal nog niet thuis komen. Zou hier samen met jeugdwezijn niets kunnen ondernomen worden ? Er zijn bij ons scholen, ik denk meer bepaald aan de school van de Kroonstraat, waar toch 98 procent **migrantenkinderen** en jongeren lessen volgen. Er zijn heel goede jeugdclubs en ateliers voor migrantenjongeren. Kunnen wij de ervaringen en ondervindingen van deze mensen niet bundelen om met meer inzicht tot een juist gericht beleid te komen ? Of zou het geen voordeel zijn dat juist meer **migrantenkin-**

Van Puymbroeck

deren over andere scholen verdeeld worden, zodat zij tussen onze kinderen kunnen opgroeien, en op onze gewone en vooral zogezegde *elitescholen* een plaats zouden krijgen. Immers, elkaar leren kennen is ook elkaar beter leren begrijpen, is vooroordelen over boord gooien en leren samenleven.

Ik denk ook aan de begeleiding van de vrouwen, wat vooral bij de Islamitische bevolkingsgroep een eigen probleem stelt. Toch zien wij hier en daar een eerste gunstige kentering. Sommige Magreb-vrouwen zijn maar wat blij hun kookkunst en naadprincipes aan Vlaamse vrouwen te mogen doorgeven en willen dan omgekeerd ook iets van ons vernemen of leren. Het is langs de kleine, praktische kanten dat de opening naar gesprek en begrip zal moeten groeien en de weg zal nog lang maar boeiend zijn.

Over het bejaardenbeleid wens ik ook een paar woorden te zeggen. Wij stellen vast dat de mensen zich eigenlijk langer jong willen voelen, echt deel willen uitmaken van de gemeenschap. Waarom zouden we dan zoveel ervaring en kunde, zoveel beschikbare tijd en goede wil opbergen in instellingen?

Daarom pleit ik ervoor dat bejaarden zo lang mogelijk in hun vertrouwde omgeving en waar het enigszins kan in buurten met kinderen blijven wonen. Wie kan er beter dan zij sprookjes en ook van vroeger vertellen? Wie kan de kinderen beter dan zij in hun eigen verleden laten wortelen en zijn die kinderen niet hun toekomst?

Uit de wisselwerking tussen alle bevolkingsgroepen moet het evenwicht groeien dat wij kwijtspeelden door het opsluiten in vakjes. Het zijn de bejaarden die ons opnieuw het relativieren van bijkomstigheden zullen bij brengen en misschien weer de weg naar echte, daarom juist toekomstgerichte levenswaarden, kunnen bij brengen en misschien wel de weg naar de echte, daarom juist toekomstgerichte levenswaarden kunnen bij brengen.

Ik denk hier aan een praktisch voorbeeld dat ik heb meegemaakt. Een

jongen van 15 jaar vertelt aan zijn vader, bij zijn thuiskomst, dat hij een meisje heeft leren kennen.

Zijn vader vraagt hem of hij op zijn 15 jaar niet meer moet studeren? Het wordt een hele scène. De grootouders komen binnen, de familie kalmeert en men vertelt het gebeuren. De grootmoeder zegt: „Precies zijn vader op die ouderdom!”

Mijnheer de Voorzitter, mevrouw de Minister, collega's, ik heb nog veel meer vragen, nog veel meer bedenkingen. Ik heb de indruk dat er ter zake goede wil is, goede bedoelingen, dat er stappen in de goede richting zijn. Wij zijn nog maar pas op weg. Ik weet dat men alleen maar de middelen kan uitgeven waarover men beschikt en dat dit een beperkend element is.

Zowel bij de nationale regering als bij de Vlaamse Executieve moeten wij er de nadruk, meer op leggen, dat er prioriteit wordt gegeven aan het jeugdwelzijn, aan de gehandicaptenzorg, aan bejaarden en aan migranten. Dit is voor heel de vierde wereld heel belangrijk. **(Applaus bij de SP)**

De Voorzitter : De heer L. Hancké heeft het woord.

De heer L. Hancké (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister geachte collega's, ik zal deze begroting in haar geheel bespreken, mevrouw de Minister en u alvast zeggen dat de bestudering daarvan een gemengd gevoel van tevredenheid en ontgoocheling heeft nagelaten.

Ter inleiding wil ik zeggen dat ik zo vrij ben de Minister een lijstje met vragen over te maken. U beschikt vanzelfsprekend over alle vrijheid daarop te antwoorden. U hoeft dat niet vandaag te doen, u kan daarop antwoorden op de wijze die u verkiest, bijvoorbeeld schriftelijk. Er zijn in elk geval een aantal vragen waarop ik graag antwoord zou krijgen.

In de eerste plaats zou ik willen herinneren aan de opmerkingen die ik reeds in de Commissie heb gemaakt, met name dat ik vind dat de verantwoordingennota op vele punten ontoereikend is. Ik hoop dat daar in de toe-

komst verandering in zal komen. Ik hoop ook dat het aantal commissievergaderingen die in de Vlaamse Raad voor uw sector werden gehouden zal opgedreven worden.

Eén van de positieve punten die wij in uw begroting vinden is dat, als gevolg van de communautarisering van een aantal deelgebieden, onder meer van de bijstand aan personen, aan wat vroeger marginale sectoren waren nu volle aandacht kan besteed worden. Wat her communautair gezondheidsbeleid betreft, kunnen thans krachtlijnen van een nieuw beleid bestudeerd en uitgewerkt worden.

Ik gun u van harte de eer, mevrouw de Minister, dat u niet meer met gekruiste armen bent blijven zitten. U hebt een overzicht gegeven van alles wat op het vlak van decreten in uitvoering is, welke nieuwe reglementeringen werden uitgevaardigd, welke nieuwe instrumenten tot stand werden gebracht, zoals bij voorbeeld de provinciale welzijnscommissies, de Wetenschappelijke Raad bij het Centrum voor Gezins- en Bevolkingsstudies, de aanpak inzake kindermishandeling waarvoor ik bijzondere waardering opbreng, de aanmoediging van dienstcentra, de besluiten inzake woonwagenterreinen, de aanzet tot niet-residentiële opvang in enkele sectoren, het interuniversitair onderzoeksprogramma inzake preventie van kindermishandeling.

Ik ben ook in het bezit van een aantal adviezen van hoge raden waarvan gebleken is dat u, bij voorbeeld inzake de gehandicaptensector, ook een aantal preventieve onderzoeksprogramma's hebt laten uitvoeren. Ik herhaal dat wij daar alle waardering voor hebben, dat er op het terrein van studies bijzonder veel gebeurd is en dat die werkwijze in de toekomst ook zou moeten voortgezet worden.

Wat ook onze waardering en instemming heeft is het feit dat u veel overleg heeft gepleegd met een aantal nationale Ministers maar bovendien dat er in oktober een afspraak werd gemaakt met een aantal Gemeenschapsministers om bepaalde materies over te hevelen, zodat meer coherente beleidssectoren konden worden gevormd.

Hancké

Dat was zeker noodzakelijk. Ik herinner mij u vorig jaar te hebben gesproken over de JIC's en de JAC's omdat ik meende dat dit tot uw bevoegdheid behoorde. Het ligt voor de hand dat het toen niet mogelijk was daar dit vandaag het geval is. Voor die afbakening, die grotere klaarheid ter zake, hebben wij niets anders dan lof.

Mevrouw de Minister, ik kom nu tot de punten waarop wij eerder kritiek hebben.

Onze hoofdkritiek kan in één formulering worden samengevat : uw beleid is een instellingsbeleid. Ik weet dat de formule u zal doen steigeren. U zult aanvoeren dat meer kredieten nu gaan naar de ambulante sector. U maakt zelfs in uw verslag gewag van 5 miljard frank op een totaal van 15 miljard frank, maar dat is grotendeels oogverblindend, enerzijds omdat er echt geen merkbare procentuele verschuiving is tegenover vorig jaar en, anderzijds, omdat die kredieten vrijwel volledig toevloeien naar de klassieke hulpverleningsvormen zoals gezin- en bejaardenhulp : het NWK, de CMW's enzovoort. Maar vooral omdat de ambulante hulpverlening in uw visie vanuit de instellingen moet vertrekken. Dat is een visie die wij ten gronde niet kunnen delen.

Zo lees ik in uw begrotingstoelichting op pagina 16 dat u inzake **jeugdbescherming** met uw circulaire 44 poogt te zoeken „hoe vanuit de residentiële zorg ook diverse vormen van niet-residentiële hulpverlening kunnen kansen krijgen”. Op dezelfde bladzijde maakt u gewag van begeleid zelfstandig wonen voor jongeren „onder begeleiding van een instelling of van een daartoe opgerichte dienst” ; en die verklaring herhaalt u op pagina 20. Nu is de welzijnssector in grote mate een sector, die uit spontane initiatieven is ontstaan van kleine groepen vrijwilligers, die buiten de geïnstitutionaliseerde hulpverlening, alternatieve vormen hebben opgezet vooral met ambulant karakter. Deze ambulante, meestal kleinschalige maar nuttige initiatieven, die aan nieuwe sociale behoeften beantwoorden, dreigen door dit instellingsbeleid in de verdrukking te geraken. Veel van wat zij

hebben opgebouwd tussen gezin en instelling dreigt daardoor opgeslokt te worden door de machtsblokken, die zich op het welzijnsterrein krachtig doorzetten. Een groot deel van de negatieve reacties op uw beleid vindt daarin zijn oorsprong en dat kan leiden tot een verwijdering tussen beleid en basiswerkers. Zij zijn in het defensief gedrongen en voelen zich tekort gedaan.

Dat wordt nergens zo duidelijk voor de sector van de jeugdbescherming als in uw circulaire 44 van 13 mei 1983. Die circulaire kwam tot stand nadat een eerste poging tot differentiatie van de hulpverlening, onder meer te realiseren door personeelsstop en poolvorming van personeelsleden naar bepaalde niet residentiële projecten, schipbreuk had geleden op het protest van het Verbond voor Instellingen en Bijzondere Jeugdzorg van Caritas. Als gevolg daarvan werd de circulaire uitsluitend gericht tot de instellingen, de jeugdrechtbanken en de jeugdbeschermingscomité's, waarbij de gehele ambulante sector, overigens onvoldoende gestructureerd, buiten werd gehouden. Zij reageerden wat traag en laat, maar hun reactie was terecht : de autonome dagcentra voor schoolgaande jeugd vreesden dat door de circulaire 44 instellingen dagcentra zouden kunnen organiseren, terwijl zijzelf na drie jaar werking nog steeds op een erkenning en subsidiëring moeten wachten. De federatie gezinsplaatsing was ongelukkig omdat aan instellingen nu de kans werd geboden zelf de gezinsplaatsing ter hand te nemen en hun werkgebied aldus afneemt.

De federatie alternatieve hulpverlening, waartoe de JAC's behoren, die nu wel onder uw bevoegdheid ressorteren, gaf uiting aan haar vrees dat hun functies en subsidies naar de instellingen zouden worden verwezen. Want door circulaire 44 kunnen instellingen nu inderdaad zelf dagcentra, gezinsplaatsingsdiensten, JAC's oprichten. Hun reccurreringsgebied wordt aanzienlijk uitgebreid. Zoals hun spreekbuis, „Oase” schreef: „Precies daar knelt het schoentje. Vanuit het beleid heeft men systematisch geweigerd de niet-residentiële hulpverlening uit te bouwen. Door een ge-

brek aan macht kon zij ook niet aan haar trekken komen. Slechts als hun belangen samenliepen met machtige instanties, konden zij ook een deel van de koek krijgen. op die manier zijn de centra voor geesteshygiëne pas gesubsidieerd geworden op het ogenblik dat ook de psychiatrie dit kon organiseren vanuit haar klinieken. Hetzelfde dreigt te gebeuren met de dagcentra voor schoolgaande jeugd, die tot nog toe vruchteloos om een erkenning aanklop ten bij mevrouw Steyaert, maar die nu door circulaire 44 vanuit instellingen mogelijk wordt gemaakt. Een ander voorbeeld daarvan is de nieuwe reglementering inzake begeleid kamerwonen, dat door alle instellingen kan georganiseerd worden en slechts door vier diensten”. Een merkwaardige situatie, zo schrijft het blad, waarbij de macht meer en meer gedecentraliseerd wordt. „Oase” erkent dat dit een spoor is, dat u niet gewild heeft, maar dat inherent is aan een beleid dat zich laat leiden door bestaande machtsgroepen en ternauwernood greep heeft op het gebeuren”.

Ik deel de mening van „Oase”. Dit beleid is paradoxaal en bevat de kiemen voor latere misgroeiingen. Deze twee vormen van hulpverlening hebben andere doelstellingen en werkwijzen en bereiken een ander cliënteel. Residentiële hulp is gezinsvervangend, ambulante hulp is gezinsondersteunend. Dat betekent dat residentiële hulp een dwingend karakter heeft, de niet-residentiële vertrekt maar vanuit een vertrouwensrelatie. Door de niet residentiële hulpverlening uit de residentiële te laten vertrekken, wordt zij onder spanning gezet, ook al omdat de basis van vrijwilligheid wegvalt. Bovendien dreigen kinderen en gezinnen, die normaal elders worden opgevangen, binnen het residentiële jeugdbeschermingscircuit te geraken en die kwalijke tendens zal kracht worden bijgezet omdat voortaan de eerstelijns als recruteringsgebied voor de tweedelijns wordt beschouwd. Eén en ander zal tot gevolg hebben dat de beleidsdoelstelling tot afbouw van de residentiële sector moeilijker zal kunnen worden bereikt. Iedereen zal begrijpen dat wij met die oriëntatie van het beleid van de Minister niet kunnen instemmen. We pleiten voor een

Hancké

duidelijker scheiding tussen de twee sectoren en voor een aangepaste subsidiëerings- en erkenningsregeling voor de ambulante, niet-residentiële sectoren. Overigens is dit een algemene opmerking, die ook voor de gehandicaptensector geldt.

Inzake bejaardenbeleid, hebben we een andere kritiek. Met een aantal beleidsopties stemmen we van harte in. Dat bejaarden zolang mogelijk in eigen milieu moeten kunnen blijven, is algemeen aanvaard; dat dienstencentra daartoe veel steun kunnen bieden en aanmoediging verdienen, spreekt dus vanzelf. Dat echter overwogen wordt de bouw van bejaardenflats te stimuleren, „ook als deze door private instellingen wordt verwezenlijkt”, zoals u op pagina 17 verkondigt, roept opnieuw bezwaren op. Ik heb u dan ook al in de Commissie gezegd. Zo zullen we de weg opgaan van bejaardenflats, die door de machtsgroepen worden opgetrokken en waarin zij hun eigen cliënteel onderbrengen? Is het nodig die weg op te gaan. Is het nodig niet aangewezen daarentegen de middelen te verruimen van de OCMWs, gemeentebesturen en de maatschappij en voor sociale woningbouw, die op dat terrein niet aan hun proefstuk zijn en prachtige realisaties op hun actief hebben.

Is het nodig de schaarse middelen nog verder te versnipperen en nieuwe financieringsmechanismen in het leven te roepen, waarvan wij niet weten waarheen zij ons zullen leiden? Met een dergelijke tendens tot privatisering in de sector van de sociale woningbouw ten behoeve van de bejaardenflats zijn wij het evenmin eens. Wij moeten daarvoor een sterk voorbehoud formuleren en vragen u er nog een goed over na te denken.

Wat het bejaardenbeleid verder nog betreft, stemmen we in met de beleidslijnen van de Minister om de rusthuizen betere personeelsnormen te schenken. De vraag rijst of de Minister de weg wil opgaan van werkingssubsidies voor rustoorden — die nu niet bestaan — want hoe kunnen deze verhoogde normen anders worden opgelegd?

Overigens is het ook tijd dat in het algemeen wat meer aandacht aan de rusthuizen wordt besteed. Inderdaad, in de betrokken milieus is men op de hoogte van vaak ergerlijke mistoestanden, waaraan paal en perk dient te worden gesteld. Het zou aanbeveling verdienen de inspectiediensten te versterken en strikte richtlijnen mee te geven.

Wat de gebouwen van de rusthuizen betreft moet er nog een andere stap worden gezet met name de bespoediging van de werken tot brandbeveiliging. Ik zou graag van u vernemen hoever men daar ter zake staat.

Ten slotte nog in het bejaardenbeleid: er is een zeer aanzienlijke verhoging van toelagen voor de bedeling van maaltijden aan huis. Het is merkwaardig dat deze verhoging ingeroepen wordt op basis van een koninklijk besluit van 1979. Hoe is het te verklaren dat die stijging zich nu eerst doorzet in een zo gevoelige mate?

Het migratiebeleid — derde hoofdstuk — roept minder vragen en meer instemming van onze zijde op. We hebben al herhaaldelijk onze steun aan de uitgangspunten van uw integratiebeleid betuigd en doen dat vandaag opnieuw. Er wordt gestreefd naar een uitbouw van begeleidingsstructuren, van inrichting van taalonderricht en stimulering van zelforganisatie. Dat resulteert in een stijging van de kredieten van 18,5 naar 26,2 miljoen frank, hetzij een stijging met 30 procent. Toch blijft het krediet aan de lage kant rekening houdend met de grote noden. Maar we erkennen graag dat hier een goede uitgangspositie is ingenomen en we zetten de Minister aan dit beleid verder uit te werken. We sluiten ons trouwens aan bij een aantal overwegingen die de heer Dhoore daarnet heeft geformuleerd.

In dat opzicht hopen we ook dat u zich zal steunen op het advies van de Vlaamse Hoge Raad voor Migranten, dat wij in bijlage hebben gekregen, om het nationale repressieve beleid tegen de migranten krachtig om te buigen. Dat bij het nationaal beleid de Gemeenschappen moeten betrokken worden, is voor ons een vast gegeven. We vertrouwen erop dat u zich in het Overlegcomité zal inspannen om

uw beleidslijnen niet te laten afzwakken.

Wat het gezinsbeleid betreft, moeten we een licht kritische toon aanslaan. We herhalen hier wat we vorig jaar ook reeds gezegd hebben in verband met de kinderkribben en peuterspeelruimten enerzijds en de formule van de onthaalmoeders anderzijds. We wachten met spanning op de resultaten van het beleid inzake kinderopvang, dat met de nieuwe reglementering van kracht is geworden. We vestigen hier ook opnieuw de aandacht op de hoge bijdragen van de ouders, wat tot gevolg heeft dat moeders met bij voorbeeld twee kinderen aan beroepsarbeid moeten verzaken daar de kosten voor plaatsing in een opvangcentrum of een kinderdagverblijf te hoog oplopen. Daartegenover staat dat de aanwezigheidsnormen voor de kinderkribben verhoogd werden, wat wellicht, en dat is na te gaan, enkele instellingen en vooral de kleinere in de toekomst voor grotere problemen kan plaatsnemen.

Dat waren een paar bemerkings in verband met het gezinsbeleid waarvoor ik uw aandacht durf vragen.

Wat het maatschappelijk werk betreft beperken we ons tot de vraag of het noodzakelijk is de Centra voor Maatschappelijk Werk, via een aanzienlijke subsidiëering te stimuleren. Men kan de vaststelling niet ontlopen dat hun werk grotendeels een overlapping betekent van het werk van de OCMWs en dat zij grotendeels zijn opgericht met het oog op de belangenbehartiging en inkapseling van het eigen cliënteel, waarbij het niet altijd zeker is dat de behoeftenbevrediging op de eerste plaats komt. Hier lijkt zich een taakverdeling op te dringen tussen de CMW's en de OCMWs in een complementair en geen concurrentieel verband.

Wat het maatschappelijk werk betreft wil ik ook nog graag aandringen opdat u zou overwegen de kredieten voor de jeugdinformatie en adviescentra, die nu in uw begroting 17 miljoen frank bedragen, te verhogen. U weet dat die kredieten vorig jaar — toen behoorde deze materie nog tot de bevoegdheid van Minister Poma — 16 miljoen frank

Hancké

bedroegen. Minister Poma had dat bedrag tot dat niveau verlaagd, in 1982 had men immers 18 miljoen frank voorzien. Het is duidelijk dat deze subsidiëring voor deze sector onvoldoende is en daar aandacht moet aan worden gegeven.

Thans kom ik aan het laatste punt dat ik wou behandelen, mevrouw de Minister, met name het gehandicaptenbeleid. Ter zake wil ik mij beperken tot enkele vaststellingen en vragen.

Vooreerst zal ik de vaststellingen naar voren brengen.

Uit mijn gegevens blijkt dat in 1983 een aanzienlijke vermindering van het aantal instellingsbedden valt aan te tekenen : er vielen ruim 1.000 bedden in de sector der minderjarige gehandicapten en 14 instellingen weg ; er kwamen evenveel instellingen en bijna 500 bedden in de volwassenensector bij,

De programmatiecijfers zijn bereikt en zelfs aanzienlijk overschreden, vooral in de sector der minderjarigen en is regionaal vooral te situeren in de provincies Oost- en West-Vlaanderen, dus dezelfde situatie als voor de ziekenhuissector. Globaal mag gesteld worden dat én voor de intramurale gehandicaptensector én voor de ziekenhuissector de programmatienormen in Vlaanderen ruim overschreden zijn ten westen van de lijn Durme-Dender ; het oosten van het Vlaamse Gewest, met enkele uitzonderingen — onder meer de as Antwerpen-Mechelen-Brussel-Leuven — bereikt de programmatiecijfers niet.

De volgende vragen rijzen hierbij : ondanks de vermindering van het aantal bedden stijgt het aandeel van het Fonds '81 opnieuw aanzienlijk : tegenover de aangepaste begroting 1983 is er een stijging met 12 procent. Wordt die verhoging alleen veroorzaakt door de indexaanpassing zoals in de verantwoordingsnota staat ? Uit de in de Commissie verstrekte gegevens blijkt, dat ook lasten uit het verleden opgenomen worden, maar dat was ook de voorgaande jaren het geval. Wat is de nettostijging, als deze lasten van het verleden in de vergelij-

king niet worden meegerekend ?

Dat nu opnieuw een sterke toename der kredieten mogelijk is, doet de vraag rijzen of de vakantiebesluiten, die heel wat beroering hebben verwekt, echt nodig waren. Of een vraag in tegengestelde zin : vermits vorig jaar reeds opnieuw en voor de zoveelste maal bijkredieten nodig waren, meent de Minister dat ditmaal de verhoging toereikend is voor het gehele werkingsjaar ? Verwacht u bijkredieten te moeten aanvragen ? Tweede vraag, die tevens een kritische bemerking inhoudt : ruim 99 procent van het krediet voor het Fonds '81 gaat naar het instellingswezen. Er is een minime stijging voor de vroeg- en thuisbegeleiding en voor gezinsbegeleiding. Kan de Minister medelen voor welke instellingen deze kredieten bestemd zijn ?

Overigens vallen we daarbij terug op de kritiek die wij eerder hebben gemaakt : het opvullen van de ambulante voorzieningen gebeurt ook hier vanuit het instellingswezen, wat dezelfde bezwaren oproept als in de jeugdsector. We achten dit een gevaarlijke tendens en we pleiten ervoor dat de ambulante sector autonoom uitgebouwd wordt in specifieke structuren onder de begeleiding van diensten. We staan in dat standpunt, zoals de Minister welbekend, niet alleen.

We dringen er overigens op aan dat inzake gezinsbegeleiding de Minister einde dit jaar de driejaarlijkse experimenteelperiode zou afsluiten en tot een evaluatie zou overgaan. Een decreet op de gezinsbegeleiding zou moeten toelaten nieuwe wegen op te gaan en wel zo, we herhalen het, dat het reconversiebeleid niet uitsluitend meer vanuit de instellingen wordt aangepakt.

Derde vraag. Er wordt een nieuwe berekening van de dagprijs in het vooruitzicht gesteld. We pleiten hier voor een forfaitaire aanpak op basis van begrotingsenveloppen en een kwalitatieve evaluatie der instellingen. Ook hier dringt zich een ander beeld op, dat een einde moet stellen aan de permanente financiële beslommingen in de sector van Fonds '81 en dat terzelfdertijd een afstemmen op de programmatienormen, die ook al aan her-

ziening toe zijn, moet toelaten.

Tot besluit : ook in de gehandicaptensector moet een fundamenteel nieuw beleid worden uitgewerkt. We erkennen graag dat de Minister het noodzakelijk de **denkwerk** ter zake heeft ondernomen. Er zijn nieuwe visies uitgekend. We hopen dat daarvan voldoende terug te vinden zal zijn in de „**sneuvelfnota**” die zij thans uitwerkt. Maar dan nog zal het beleid krachtdadigheid vergen, wellicht meer dan op dit ogenblik voorhanden is. We hopen dat zulks zal kunnen gaan in de richting van de ontwikkeling van een autonome en specifieke ambulante sector en op basis van aangepaste, beheersbare financiële structuren.

Zoals gezegd, mevrouw de Minister, het is onze overtuiging dat vooral de begroting 1985 voor uw beleid het uur van de waarheid zal vormen. Ik ben zo vrij u op dat ogenblik opnieuw rendez-vous te geven.

De Voorzitter : De heer Diegenant heeft het woord.

De heer A. Diegenant (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, mevrouw de Minister, geachte collega's, in de maatschappij-opvatting die de CVP voorstaat, speelt het gezin een basisrol. Het is de cel van de samenleving.

Het is onze overtuiging dat voor de grote meerderheid van mannen en vrouwen, het gezin de samenlevingsvorm is die kan bijdragen tot hun wederzijds geluk. Het is ook onze mening dat kinderen nog steeds het best worden geboren in een klassiek vadermoeder-gezin dat kan instaan voor hun opvoeding.

Wij hebben er steeds naar gestreefd deze bezorgdheid voor het gezin om te zetten in concrete maatregelen, in bestuursdaden. Er dient te worden getuigd dat de nationale regering de jongste twee jaar een gezinsvriendelijker beleid heeft gevoerd dan voorheen. Dit gebeurde vooral door een fiscaal beleid waardoor rechtstreekse ontlastingen de bijkomende last van de onrechtstreekse belastingen enigszins hebben gecompenseerd.

Een gezinsbeleid wordt echter nog geen kenmerk door andere dan fiscale maatregelen. Er is de algemene sfeer,

Diegenant

het waardeoordeel tegenover het gezin, over het geëngageerd samenleven van een man en een vrouw met het oog op hun eigen individueel geluk maar ook omwille van hun gezamenlijk geluk en welzijn. Er is de sfeer tegenover moederschap en kind. Hoe ook de taakverdeling binnen een gezin varieert en evolueert, het moederschap als dusdanig blijft de vrouw voorbehouden.

Het is onze overtuiging dat in een tijd zoals vandaag, het moederschap in ere dient hersteld en niet alleen om ethische redenen; meer dan ooit nopen hiertoe immers ook redenen van algemeen maatschappelijke aard. Het moederschap draagt niet alleen bij tot het gezinsgeluk maar is tevens meer dan ooit een essentiële gemeenschapsdienst geworden.

Niet alleen via fiscale stimuli maar ook via maatschappelijke en administratieve regelingen dient het gezin met kinderen te worden gesteund. Niet alleen moeten nieuwe maatregelen worden overwogen die maatschappelijke en beroepshinder voor het moederschap wegnemen maar dienen tegenover ouders met kinderen positief-discriminerende maatregelen te worden overwogen.

Wanneer de Minister van onderwijs cumulatief afschaft in het onderwijs, straft hij hierbij vooral de gezinnen met kinderen waar één der ouders zich beperkt tot een gezinstak en de andere zorgt voor het inkomen. Hoe correct de bedoelingen van die cumulatieve maatregelen ook zijn, zij benadelen deze één-inkomensgezinnen in verhouding tot gezinnen waar man en vrouw buitenshuis elk voor arbeidsinkomen, eventueel samen in het **onderwijs**, zorgen. Dergelijke maatregel is zeker geen **positief-discriminerende** zoals wij die voorstaan en die een vrije keuze qua taakverdeling voorstaat. Wel dient erkend dat ten voordele van gezinnen met kinderen waar de moeder ook buitenshuis haar beroepstaak wenst te blijven opnemen, deze maatregel geen rem plaatst.

Het beleid moet diegenen aanmoedigen die in en door het gezin willen zorgen voor de kinderen die er wor-

den geboren, kinderen die de toekomst van onze gemeenschap zullen moeten mogelijk maken en die deze toekomst ook zullen moeten schragen.

Wanneer ik de evoluerende geboortecijfers in Vlaanderen overschouw, word ik ongerust.

Weliswaar voorlopige, doch recente cijfers over nataliteit, vruchtbaarheid en bevolkingsaangroei zijn van die aard dat de prognoses, die tot op heden gemaakt waren voor bevolkingsaangroei en samenstelling van de Vlaamse bevolking in het jaar 2000, aan herwerking toe zijn. Inderdaad, 1983 kende in ons land het laagste aantal geboorten in de naorlogse periode! Waar het aantal geboorten toenam tot 160.000 in 1964, ging het van dan af bergaf tot 143.000 in 1970 en 124.000 in 1980. 1980 had bovendien op zichzelf een relatief hoog geboortecijfer, aangezien het gemiddelde tussen 1975 en 1980 slechts 121.850 bedroeg. Toch zijn het vooral de cijfers na 1980 die ons aanzetten tot deze uiteenzetting.

1980 zag 124.398 geboorten met een vruchtbaarheidscijfer van 1,67. 1983 zag slechts 117.000 geboorten met een vruchtbaarheidscijfer lager dan 1,6. De daling, die zich scheen te keren in een stabiel geboortecijfer tussen 1976 en 1981, heeft zich andermaal doorgezet in 1981, 1982 en 1983.

Door deze daling zakt ons land mee naar het niveau van een aantal andere Europese landen waar nu prognoses over een absolute bevolkingsafname vooropgesteld worden.

Immers, de normale vervanging van een bevolking kan pas geschieden met een vruchtbaarheidscijfer — dit is het gemiddeld aantal geboorten per vrouw — van 2,1. De cijfers, die ik zo pas heb geciteerd, tonen duidelijk aan dat ons land ver van dit cijfer is verwijderd.

Recentere prognoses op basis van de evolutie die ik daarnet heb geschetst, werden in Duitsland gemaakt en gepubliceerd. Duitsland is trouwens het land met het laagste geboortecijfer in Europa, met als gevolg dat in 2000 de bevolking er met 10 procent zal

zijn afgenomen en in 2030 liefst met 35 procent. In absolute cijfers wil dit zeggen: met 19 miljoen eenheden, wat in een artikel in een vooraanstaande krant werd vertaald als volgt: „Volgens de demografen zullen in West-Duitsland de komende tijd elk jaar ten minste driemaal zoveel kinderen het levenslicht moeten aanschouwen om de natie in stand te houden. Als echter de huidige lijn wordt aangehouden, zal de Bondsrepubliek over een halve eeuw één groot bejaardenhuis zijn!”

De prognose die door het NIS in 1976 werd gemaakt — dit is de meest recente prognosestudie die in ons land werd gemaakt — voorzagt nog niet in een daling van onze bevolking in absolute cijfers tegen het jaar 2000. Er werd gerekend op een lichte stijging met 1,5 procent.

Ik beschik over een hele reeks cijfers sedertdien maar ik meen dat het niet aangewezen is deze hier te vermelden. Ik zal mij dan ook beperken tot de besluiten die wij eruit konden trekken. Uit die cijfers blijkt dat een reële toename met 1,49 procent tegen het jaar 2000 op dit ogenblik achterhaald is. Indien de trend van de jongste twee jaar, namelijk een dalend geboortecijfer, aanhoudt, zal ook ons land weldra en beslist nog vóór het jaar 2000, een daling kennen van het absoluut bevolkingscijfer.

Niet alleen het absoluut bevolkingscijfer echter is belangrijk, ook de interne verdeling van de bevolking in bepaalde leeftijdsgroepen is belangrijk. Uit de cijfers blijkt dat in de voorbije 20 jaar het aantal jongeren beneden 25 jaar, aangroeide met 330.000 eenheden, doch in de komende jaren zal verminderen met liefst 600.000 eenheden en van 3,6 miljoen tot 3 miljoen zal dalen.

Bij de mensen in de derde leeftijd, is er een tegenovergestelde evolutie: hun aantal blijft, zoals in het recente verleden, toenemen.

In het licht van deze algemene probleemstelling waaruit blijkt dat enerzijds een stagnatie van onze bevolking wordt voorspeld — met zelfs een daling bij verder zetten van de recentste trend — en anderzijds duidelijk de vergrijzing van onze bevolking toeneemt,

Diegenant

en wij alles behalve een normale „vervanging” zullen kennen, is het nuttig een aantal belangrijke deelproblematieken onder de aandacht te brengen.

Immers een dergelijke bevolkings-evolutie zal wellicht een zware impact hebben op een aantal maatschappelijke en economische terreinen.

Wat het sociaal-economisch aspect betreft, moet worden opgemerkt dat ons land een bijzonder verregaand sociaal zekerheidsstelsel kent, opgebouwd met als belangrijkste peiler de solidariteit tussen actieven en niet-actieven, zowel terreinen als gezondheidszorg en inkomensverzekering omvattend, als de meer specifieke terreinen van kinderbijslag en vakantiegeld. Sinds enkele jaren echter weegt de economische crisis op de kostprijs van onze sociale zekerheid.

Hierin spelen diverse oorzaken een rol. De evolutie in de bevolkingssamenstelling is hierbij vrij belangrijk. Eerder wezen we reeds op het stijgend aantal bejaarden en het dalend aantal jongeren.

Tot voor kort nam men algemeen aan dat er gemiddeld 1 niet-actieve werd „onderhouden” bij wijze van spreken door 2 actieven. Echter, wanneer men naast de bevolkingsevolutie ook rekening houdt met het groot aantal werklozen, het steeds vroeger met pensioen gaan, de gemiddelde hogere studeerleeftijd bij de jongeren, wordt de verhouding snel 1 op 1.

Uiteraard weegt dan het sociale zekerheidssysteem bijzonder zwaar op de actieve bevolking. In Duitsland zal bijvoorbeeld indien het huidig pensioenstelsel van toepassing blijft, de druk van de sociale lasten voor pensioen op het brutoloon niet 18,5 procent maar wel 35 % bedragen in 2030.

Weliswaar zal wellicht over een tiental jaren door het dalen van het aanbod op de arbeidsmarkt, de werkloosheid slinken en dus ook de kost ervan, doch daartegenover staat de stijging van het aantal gepensioneerden en de meeruitgave in dit deel van het stelsel.

De cijfers tonen duidelijk aan dat de toename van het aantal mensen bo-

ven de 55 jaar tegen het jaar 2000 een aanzienlijke meeruitgave zal veroorzaken.

Feit is dat de groep van de 55-plussers in het jaar 2000, op basis van de geboortetrend van de laatste 3 jaar, in Vlaanderen meer dan 25 procent van de bevolking zal uitmaken. Niet dat de zorg voor de 55- of 65-plussers ons te veel is, integendeel ! Ik denk echter dat het probleem moet worden herzien, want zelfs al wordt deze bevolkingsgroep opnieuw meer actief, dan nog wordt het zeer de vraag of het dynamisme van de jongeren dan, voldoende draagkracht en vernieuwing zal kunnen op brengen.

De curatieve gezondheidszorg die wij nu kennen is een bijzonder dure aan gelegenheid geworden. Terug gezond worden kost meestal geld aan de gemeenschap. Ons land kent een goed uitgebouwd net van intramurale verzorgingsinstellingen. Ook hier is de bevolkingsevolutie niet uit de planning te houden zonder dat zich dit wrekt. Een betere spreiding van de ziekenhuisbedden eventueel aan te vullen met bedden in rust- en verzorgingsinstellingen passen in een terecht nieuwe beleidsoptie. Immers, binnen de groeiende groep van de derde leeftijd neemt het aantal hoogbejaarden, meestal ook minder-valide bejaarden, steeds toe. In de eerstkomende 15 jaar mag men rekening houden met een extra toename van 40.000 hoogbejaarden.

Bovendien kan gesteld worden dat, zonder een beleidsaanpassing die kiest voor een ernstige en diepgaande gezondheidsvoorlichting en opvoeding, de kosten van de curatieve gezondheidszorg, door de veroudering van de bevolking steeds zullen toenemen. En ook dit dient gedragen door de kleiner wordende groep van de actieven.

Bij dit demografisch fenomeen hoort er ook een cultureel fenomeen ; „culturen als burenen”.

Ons land kent drie cultuurgemeenschappen. Het zijn niet altijd even goede burenen ; het is wel de autochtone bevolking van ons land. De kans is echter niet gering dat weldra ook andere culturen in ons land onze burenen

zullen zijn. Nu reeds leven in ons land een groot aantal vreemdelingen. Ze vinden hier doorgaans een gastvrij gastland en velen onder hen zijn reeds vele jaren hier. Er groeit reeds de zogenaamde tweede generatie gastarbeiderskinderen.

We moeten er nochtans rekening mee houden dat bij de geboortencijfers van onze bevolking de geboorten bij de gastarbeiders van niet te onderschatten betekenis zijn.

Bij hen is het kroostrijke gezin veel langer — en vaak nu nog — een normaal verschijnsel.

Naar de toekomst toe kan dan ook, bij een vergrijzing van de autochtone bevolking, de impact van deze groep groter worden. Als cultuurgemeenschappen, met subculturen vandaag, zouden we wel eens op weg zijn naar een multi-culturele samenleving, zonder dominante eigen Vlaamse cultuurbeleving.

Het is een vraagstelling die zeker niet uit de weg kan gegaan worden en die duidelijk een vraag naar investering in cultuurpromotie bij onze huidige jongeren inhoudt, zowel in het onderwijs als in de vrijetijdsbesteding.

Mevrouw de Minister, de fundamentele vraag dient te worden gesteld of de biologische drager van onze cultuur stand houdt.

De oorzaken van de dalende nataliteit zijn uiteraard velerlei. Er zijn de materiële welvaart, de onzekerheid — in mijn ogen soms overroepen —, het veranderende levenspatroon van de huwelijkspartners, de waardeverschuivingen. De kijk op een aantal ideeën en traditionele waarden zoals huwelijk, gezin, ouderschap, gezag, opvoeding, familie- en burensolidariteit evolueren en sommige van die waarden worden in vraag gesteld.

Onafgezien van de redenen die men zou kunnen inroepen, of nadien historisch vaststellen, is de nataliteit gedaald. Dit vereist een aantal ernstige beleidsmaatregelen.

De demografische evolutie die uit de cijfers wordt afgelezen leidt tot deze overwegingen.

Diegenant

Het is een feit dat er geen normale vervanging van onze bevolking kan zijn wanneer het huidige vruchtbaarheidscijfer aanhoudt. Het is fout te geloven dat na een korte kwade periode, het weer goed wordt nadat een bejaarde generatie zou zijn weggevallen. Op termijn tast deze evolutie het voortbestaan van de Westerse cultuur aan, het voortbestaan van de welvaart en meer nog de identiteit en het vitaal voortbestaan van ons volk.

Het gezin, de basiscel van onze samenleving, vormt de enige vaste dam die deze evolutie kan tegengaan. **Belangrijk** ke inspanningen moeten dus worden geleverd om het gezin, het moederschap en het ouderschap te herwaarderen. Die inspanningen moeten gericht zijn op de kindvriendelijkheid en het kindgemotiveerd zijn en worden.

Het zou mij bijzonder verheugen als de Executieve een volgehouden aandacht aan deze problemen wou besteden en ik zou de Minister dankbaar zijn als zij mij de in dit verband genomen en overwogen maatregelen zou willen meedelen. **(Applaus bij de CVP)**

De Voorzitter : De heer Seeuws heeft het woord.

De heer W. Seeuws (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, mevrouw de Minister, geachte collega's, slechts voor één bijzondere aangelegenheid van het beleid van uw departement wil ik even kort de aandacht vragen.

U weet ongetwijfeld dat de Vlaamse socialisten altijd al erg bekommerd zijn geweest om de te bekomen waarborgen voor de niet-discriminatie van de erkende levensbeschouwelijke strekkingen bij de overheveling van de zogenaamde persoonsgebonden materies naar de Gemeenschappen.

Tijdens het Senaatsdebat in 1980 over het ontwerp van bijzondere wet tot hervorming der instellingen hebben wij namens onze fractie uitvoerig het woord gevoerd over deze aangelegenheid. Het verslag over de besprekingen van de staatsvorming zegt duidelijk dat moet worden nagegaan of het Cultuurpact moet worden uitge-

breid tot de persoonsgebonden materies, dan wel of een bijzonder pact moet worden afgesloten.

De toen al Eerste Minister Martens heeft daarop namens de regering bevestigend geantwoord en vroeg aan de Cultuurpactcommissie „na te gaan of de huidige bepalingen inzake het Cultuurpact een adequaat antwoord bevatten wanneer de persoonsgebonden materies ook normatief tot de bevoegdheid van de Gemeenschappen gaan behoren”.

Ingevolge echter de „**abdicatie**” van de Cultuurpactcommissie, die zich ter zake niet bevoegd verklaarde, wees de Eerste Minister er bij de regeringsverklaring van december 1981 in de Senaat er opnieuw op dat „de organisatie van het maatschappelijk leven een uiting moet zijn van ideologisch pluralisme waarvan de verdraagzaamheid de grondslag vormt. Daarom zal de regering”, zo zei de Eerste Minister, „aan het Parlement vragen te onderzoeken of ingevolge de uitbreiding van de bevoegdheden van de Gemeenschappen tot de persoonsgebonden aangelegenheden het bestaande Cultuurpact al dan niet voldoende waarborgen biedt”.

Toen we daarop later nog terugkwamen verzekerde ons nog steeds dezelfde Eerste Minister, dat artikel 6bis van de Grondwet zegt dat : „Het genot van de rechten en vrijheden aan de Belgen toegekend zonder discriminatie moet worden verzekerd”, en dat, „te dien einde de wet en het decreet onder meer de rechten en vrijheden van de ideologische en filosofische minderheden waarborgen”, en dat artikel 59bis paragraaf 7, waarin bepaald wordt „dat de wet de regelen vaststelt ten einde elke discriminatie om ideologische en filosofische redenen te voorkomen”, in elk geval van toepassing zijn op de persoonsgebonden materies.

Het komt ons nochtans voor, mevrouw de Minister, dat deze **non-discriminatoire** grondwettelijke bepalingen nog geen toepassing vinden in uw politieke beleidsbeslissingen.

Mij komt bijvoorbeeld ter ore dat op uw voordracht, bij besluit van de Vlaamse Executieve van 23 novem-

ber 1983, de beroepskamers, opgericht door de organieke wet van 1976 betreffende de Openbare centra voor maatschappelijk welzijn, met ingang van 1 december 1983 opnieuw werden samengesteld.

Voorheen echter waren in de Oost-Vlaamse beroepskamer, waarover ik het hier in het bijzonder wil hebben, alle politieke fracties afgevaardigd door een deskundige, aldus de erkende strekkingen evenredig vertegenwoordigd en een pluralistische samenstelling waarborgend.

Als we nu ook weten dat het de specifieke taak is van de beroepskamer te waken over de rechtszekerheid van de hulpvragenden, zonder enige discriminatie, is het des te meer onverklaarbaar en onaanvaardbaar dat bij de nieuwe samenstelling van de beroepskamer van Oost-Vlaanderen geen vertegenwoordiger van socialistische strekking meer onder de effectieve leden werd aangeduid.

Kan mevrouw de Minister ons dit incident bevestigen en ons toelichten hoe zij deze discriminatoire beslissing rechtvaardigt en hoe zij dan wél de grondwettelijke bescherming, om ideologische en filosofische redenen, ook op het delicate vlak van de persoonsgebonden materies, in de toekomst denkt te kunnen verzekeren. **(Applaus bij de SP)**

De Voorzitter : Mevrouw Steyaert, Gemeenschapsminister van gezin en welzijnszorg, heeft het woord.

Minister R. Steyaert (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, dames en heren, ik wens mijn betoog in te zetten met een dankwoord aan de verslaggever voor het uitstekend verslag dat zij heeft uitgebracht en tevens voor de persoonlijke noot die zij in haar inleiding heeft laten horen.

Wij moeten niet verhelten dat wij een periode beleven waarin voor talrijke gezinnen en veel individuen de nood op financieel gebied toeneemt. Financiële moeilijkheden veroorzaken ook vaak spanningen van allerlei aard, zodat de hulpvraag aangroeit ook bij diensten die meer op het vlak van de psyche-sociale hulp werkzaam zijn.

Het is in deze situatie en gezien de be-

Mevrouw R. Steyaert (CVP), Gemeenschapsminister van gezin en welzijnszorg, verantwoordt haar beleid inzake de haar toevertrouwde begrotingsmaterie

grotingsproblemen waarmee de overheid wordt geconfronteerd, van het allergrootste belang ernstige inspanningen te leveren om overlappingsen te vermijden, de effectiviteit van de ingezette middelen te vergroten, een betere coördinatie te bewerkstelligen en verder nieuwe middelen vrij te maken om nieuwe behoeften op te vangen.

Mijn bekommernis om een betere coördinatie te verzekeren heb ik betoond in de oprichting van de provinciale welzijnscomités. Ik wens samenhang evengoed tussen de werking van openbare instellingen als van privé-instellingen.

Ik zal mij in mijn antwoord van vandaag beperken tot algemene bedenkingen en oriëntaties waarbij ik op bepaalde aangehaalde problemen ietwat grondiger zal ingaan. Antwoorden op de vele concrete vragen zal ik graag schriftelijk verschaffen, zoals door een lid van deze vergadering werd vooropgesteld.

Allereerst een bedenking in verband met de cijfers die door mevrouw Demeester werden aangehaald.

Mevrouw Demeester, u hebt gesteld dat wij eigenlijk in de welzijnssector een daling kennen, daar wij voor 1984 nog slechts 38,3 procent hebben van de globale begroting daar waar dit in 1982 41,01 procent was. De realiteit is anders. Onze aandacht moet gaan naar de lopende uitgaven.

In 1984 bedragen deze lopende uitgaven 32.643,4 miljoen frank. Voor het pakket bijstandaanpersonen beschikken we over 14.397,3 miljoen frank of liefst 44,11 procent van de gemeenschapsbegroting. Ik meende dit toch even te moeten rechtzetten.

Ik zou nu willen spreken over de gezinsproblemen die hier werden aangehaald. De situatie zoals geschetst in de uiteenzetting van de heer Diegenant is mij niet onbekend. Na een periode van forse regressie van de nataliteit in ons land (zoals overigens in de buurlanden) tussen 1967 en 1977, wa-

ren er enkele jaren van betrekkelijke stabiliteit in het geboortecijfer. De laatste 2 à 3 jaren is er een nieuwe daling van het geboortecijfer vast te stellen.

Ik meen nochtans te moeten waarschuwen voor de betrekkelijke betrouwbaarheid van eender welke prognose. Zo is het niet ondenkbaar dat maatschappelijke of sociaal-economische omstandigheden of voorwaarden een nieuw, totaal ander klimaat scheppen waardoor de nataliteit kan stijgen.

De daling van het geboortecijfer is mijns inziens een gevolg van verschillende, naast mekaar bestaande elementen, waaronder de eigen beleving van gezin en ouderschap, de eigen levensbeschouwing, en in deze tijd ook, voor een gedeelte, de angst voor de toekomst. Het kan ook een gevolg zijn van de sociaal-economische crisis en zeker van de verschuiving van bepaalde waardepatronen.

Het moet duidelijk zijn dat op zeer weinig van deze componenten het beleid een zeer directe invloed kan hebben.

Dit belet evenwel niet dat ik van elke gelegenheid gebruik maak (en dit in de toekomst zal blijven doen) om het belang en de waarde van het gezin in een bijzonder daglicht te stellen.

Juist omdat de denataliteit een probleem is en omdat het ontbreken van een jonge generatie een hypotheek is op de toekomst, moet het beleid zich toeleggen op de promotie, de ontvoogding van de gezinnen en moet het beleid blijven pleiten voor verantwoord ouderschap. Het beleid moet de bevolking wijzen op de gevaren van het niet-vervangen van de actieve bevolking en zal in deze context een meer actieve sensibiliseringspolitiek voeren.

Ik wil alles in het werk stellen om een gunstig klimaat te scheppen waarbinnen het ouderschap een individuele ervaring en maatschappelijke betekenis krijgt. Bij deze gelegenheid wil ik wijzen op enkele accenten die kenmerkend zijn voor dit voorwaarden-scheppend beleid :

— de subsidie aan de organisaties die

Steyaert

instaan voor gezinshulp, wat men niet mag onderschatten ;

— het invoeren in maart 1983 van een gezins- en kindvriendelijk barema voor gezinshulp ;

— de maatregelen en het subsidiebeleid inzake kinderopvang ;

— de begeleiding van jonge ouders via NWK ; die trouwens in het ontwerp-decreet kind en gezin op een bijzondere wijze worden beklemtoond ;

— de subsidies aan de gezinsorganisaties.

Een aantal maatregelen die zouden kunnen nuttig zijn behoren niet tot mijn bevoegdheid, met name de fiscale, het onderwijs, de kinderbijslagen, de tarieven van het openbaar vervoer, en andere. Ik meen dat ook dáár een gezinsvriendelijk beleid moet worden verwezenlijkt.

Binnen een zo gunstig mogelijk klimaat, kind- en gezinsvriendelijk, beslissen uiteindelijk de ouders zelf over de ontwikkeling van hun kinderen.

— **Mevrouw G. Devos, Eerste-Ondervoorzitter, treedt als Voorzitter op.**

NEGO IV staat voor nationale Enquête Gezinsontwikkeling. Het is de vierde enquête in de reeks die over het gehele land werd gehouden en nu in 1983 beperkt werd tot Vlaanderen. Deze enquête alsmede de verwerking ervan worden uitgewerkt door het Centrum voor Bevolkings- en Gezinsstudien. Dit centrum is overigens in de voortdurende studie van bevolkings- en gezinsproblemen een voornaam beleidsvoorbereidend instrument. Het helpt bij het volgen van nationale en internationale tendenzen en bij het nauwkeurig situeren van recente evoluties.

Van de studiebijeenkomst, waarvan hoger sprake, hoop ik dat zij de nodige weerklink zal vinden en dat zij een belangrijke aanzet voor blijvende sensibilisering kan zijn. Ik organiseer deze bijeenkomst in mei 1984.

Meer en meer wordt op diverse gebieden, ook in welzijnzorg, de waarde van het gezin herontdekt als eenheid

waarbinnen elke partner en de kinderen ontplooiingskansen vinden, als kern van waaruit men de samenleving intrekt, maar ook als zeer waardevolle menselijke opgang op ogenblikken waarop een of andere nood of moeilijke situatie van blijvende aard zich voordoet. Ik denk hier meer bepaald aan langdurige ziekte, thuisopvang voor gehandicapten, ook voor bejaarden. Het gaat hier om een keuze die ook voor de overheid diepere oorzaken heeft dan de loutere motieven van economische crisis. Het is het inspel op het groeiende besef dat de vertrouwde omgeving en de affectiebanden die daar gecreëerd worden voor de meest mensen bron zijn van welzijn, van zich wel bevinden. Vandaar de aandacht die gaat naar thuisbegeleiding, naar thuiszorg in de verschillende facetten van mijn beleid. Onze samenleving zal er echter moeten voor waken dat deze thuiszorg niet zonder meer opnieuw vereenzelvigd wordt met vrouwenzorg of moederzorg. Ik heb geen enkele moeite om de grote betekenis van het moederschap te beklemtonen. Ik wil het echter zeer sterk verbinden aan de betekenis van het ouderschap. Mijn talrijke contacten met alle domeinen van het welzijnswerk bevestigen mij steeds opnieuw hoe beide ouders een voornaam en onvervangbare rol te vervullen hebben bij de opgroei van hun kinderen. Het creëren van een thuis is een zaak voor beide ouders en omvat meer dan het in overleg waarnemen van bepaalde taken, zelfs wanneer hierdoor het traditionele rollenpatroon zou verbroken zijn of doorbroken worden.

Jonge generaties hebben naar mijn oordeel nog een stuk weegs te gaan om de situatie te creëren waarin beide ouders spontaan de verantwoordelijkheid opnemen ten aanzien van het eigen gezin en van de samenleving. Wij steken de kop in het zand wanneer wij niet willen zien dat vele vrouwen geen maatschappelijke verantwoordelijkheid opnemen, of ze opnieuw verlaten, omdat dergelijk engagement in feite voor hen nog steeds in de opname - en dus ook in de last - van een dubbele taak uitmondt.

Ook daar kan een oorzaak liggen van familiale onvrede of familiaal ongenoegen. Ik dacht dat dit wel eens

mocht beklemtoond worden, hoezeer ik ook de waarde van het gezin, de waarde van het moederschap, de waarde van het ouderschap wil onderstrepen.

De vragen die inzake gezinshulp gesteld zijn, zal ik ook grotendeels schriftelijk beantwoorden. Toch wil ik hier even op enkele cijfers wijzen.

In vergelijking met 1983 is de stijging voor de gezins- en bejaardenhulp, wat de privé-sector betreft, 5 procent, gaande van 2000 miljoen frank naar 2100 miljoen frank.

Daartegenover hadden wij initieel in 1983 ten opzichte van de openbare sector 473 miljoen frank ter beschikking. Dank zij een bijkrediet is dat opgelopen tot 532 miljoen frank en in 1984 komen wij tot 555 miljoen frank, hetgeen tegenover de initiële begroting voor 1983 een verhoging is van 17 procent.

Er is gewezen op de beroering die in de gehandicaptenwereld ontstaan is wegens de besparingsmaatregelen die in 1983 werden genomen. Ik blijf beweren dat zij noodzakelijk waren, èn om de leefbaarheid van de voorzieningen te verzekeren, èn om nieuwe beleidsoriëntaties mogelijk te maken.

Binnen het kader van een vernieuwd globaal gehandicaptenbeleid wordt grote prioriteit gegeven aan de vereenvoudiging van het huidige subsidiëringmechanisme. Tijdens de besprekingen die ik met vertegenwoordigers van de verschillende sectoren uit het gehandicaptenbeleid enkele weken geleden begonnen ben en die gedurende de komende weken zullen worden voortgezet, wordt aan dit probleem veel aandacht geschonken. De reglementering ter zake is ingewikkeld. De berekening van de subsidies, uitgerekend in een dagprijs per gehandicapte, is omslachtig. De uitbetaling liet vaak op zich wachten.

Tijdens een eerste fase in 1982 werd een gevoelige verbetering aangebracht aan het systeem van de voorschotten die aan de instellingen worden gegeven. Deze voorschotten lopen thans gemakkelijk op tot 90 procent, of méér, van de werkelijke kosten.

S teyaert

In een tweede fase in 1983 werd aan het Centrum voor **Overheidsinformatiek** opdracht gegeven de berekening van de dagprijs te versnellen via de inschakeling van deze informatiek. Op een minimum van tijd heeft het COI deze krachttoer klaargespeeld. Op 2 februari jongstleden werd de eerste geïnformatiseerde dagprijs voor 1983 berekend. Het spreekt vanzelf dat de noodzakelijke voorwaarde voor deze berekening is dat de instellingen zelf alle nodige elementen aan de administratie overmaken die ze, na verificatie, aan het COI doorspeelt. COI en instellingen zullen op dat vlak nog wat naar mekaar moeten toegroeien.

De derde fase, die nu lopende is, is de fase van de vereenvoudiging in de dagprijsstructuur. Momenteel is een extern deskundig bureau volop bezig aan de doorlichting van diverse types van instellingen om, via een analyse van de diverse kostenstructuren, tot een vereenvoudigde dagprijs te komen. Meer eenvoudigheid en groter doorzicht zullen ons beslist helpen. Dit zal evengoed aan de instellingen als aan het beleid ten goede komen.

Zowel vanuit de Vlaamse Raad als vanuit de inspectie van financiën is de vraag naar een grotere doorzichtigheid en bestuurbaarheid van het Fonds '81 reeds herhaaldelijk gesteld. Hoe bestuurbaar het Fonds '81, hoe trefzekerder nieuwe beslissingen kunnen worden genomen.

In dit kader zullen diverse vormen van globalisering worden onderzocht. Over de vorm die deze globalisering zal aannemen wil ik mij nu nog niet volledig uitspreken. Ik wil de resultaten van de besprekingen die op het huidige ogenblik met de vertegenwoordigers uit die sector aan de gang zijn afwachten.

Als werkhypothese werd wel een globalisering in twee of drie delen vooropgesteld maar het spreekt vanzelf dat nog verder doorgedreven vereenvoudigingen eveneens zullen worden onderzocht bij gelijke waarborg van kwaliteit.

Deze derde fase zal dan naast de inbreng van deskundigen eveneens het

onderwerp uitmaken van de besprekingen waarop ik reeds alludeerde.

Er werden ook vragen gesteld over andere, nieuwe vormen van opvang voor gehandicapten. Hier wordt gedacht aan het zelfstandig en het begeleid wonen binnen het kader van een normale huisvesting. Tijdens de bespreking in de Commissie had ik reeds de gelegenheid te zeggen dat ik dit jaar tot een verwezenlijking in die zin wil komen. Besprekingen hieromtrent zijn aan de gang onder andere met Focus Vlaanderen, die in samenwerking met een maatschappij van sociale huisvesting en medewerking ook van het stadsbestuur van Gent op dat vlak bepaalde plannen wil realiseren. Ik denk dat wij dit jaar werkelijk tot deze stap zullen kunnen overgaan.

Er is ook even sprake geweest van de beschuttende werkplaatsen. Ik moet doen opmerken dat dit materie is die behoort tot het Rij ksfonds voor Sociale Reclassering van Minder-Validen. Dit Rij ksfonds moet worden gesplitst. Deze aangelegenheid wordt nu bestudeerd samen met de Gemeenschappen, maar ressorteert nog steeds onder de bevoegdheid van de Minister van tewerkstelling. Dit werd onlangs nog bevestigd door een advies van de Raad van State. Niettemin heb ik persoonlijk reeds herhaalde malen aangedrongen opdat de Gemeenschappen bij deze besprekingen zouden worden betrokken, zodanig dat de splitsing naar de Gemeenschap toe in goede omstandigheden zou kunnen gebeuren.

Ik wil het ook even hebben over de jeugdbescherming. Een van de eerste prioriteiten binnen de jeugdbescherming is het probleem van de kindermishandeling. Ik acht het een goede zaak dat wij door de inspanningen die door verschillende instanties op dat vlak in het verleden reeds werden gedaan tot een geïntegreerd beleid kunnen komen. Sensibilisering van de problemen gebeurt langs de vereniging „Kind en Geweld”. Deze vereniging neemt zich voor om een bewustmakingscampagne te voeren in scholen en bij andere instanties. Er is ook sprake van ondersteuning en begeleiding van hulpverleners van zeer diverse soort. Hulpverleners zijn bijvoorbeeld

de eersten die soms in aanraking komen met dit probleem, zoals politiediensten, ziekenhuisdiensten, verschillende sociale diensten. De coördinatie die beoogd wordt heeft ook tot doel de nodige informatie te verlenen aan al deze hulpverleners, zodanig dat zij alert worden om de signalen die door het kind worden gegeven behoorlijk op te vangen, want daar schort er wel eens iets. Deze signalen worden niet altijd begrepen en het is belangrijk dat de ervaring van degenen die in die materie deskundig zijn zou kunnen worden doorgespeeld naar zoveel andere hulpverleners die met het probleem geconfronteerd worden. Het is vanuit dezelfde bekommernis dat ik vertrouwensplatforms wil stimuleren voor de Vlaamse Gemeenschap — daarom trouwens de stichting van een stuurgroep die ook medewerkers zal omvatten van de jeugdbeschermingscomités — om ervoor te zorgen dat niet in verspreide slagorde zou worden gewerkt. Dit alles moet verder worden gesteund door het wetenschappelijk onderzoek dat op dit gebied bepaalde strategieën en methodieken bestudeert.

Een ander punt dat ik inzake jeugdbescherming wou vermelden, betreft de noodzaak om gedifferentieerde opvangmogelijkheden te creëren. En hierbij wil ik dan ook ingaan op wat de heer Hancké heeft gezegd.

Mijn beleid inzake het stimuleren van de ambulante hulpverlening — waarvan ik overtuigd ben dat ze zowel in de jeugdbescherming als in andere sectoren nodig is — is hier op de korrel genomen. Door in een eerste fase de ambulante hulpverlening vanuit de residentiële sector te laten vertrekken vreest men dat de structuren van de residentiële sector nu ook zullen doorgetrokken worden naar de nieuwe ambulante sector. Mag ik doen opmerken dat zowel in de sector van de jeugdzorg als in die van de gehandicaptenzorg het privé-initiatief toonaangevend is. Dat is een feitelijke situatie. Beide sectoren staan volledig open voor elk initiatief zowel vanuit de overheid als vanuit het privé-initiatief. Ik stel vast dat de enen mijn beleid inzake de uitbouw van de ambulante dienstverlening bekritisieren omdat het gedictieerd zou worden uit

Steyaert

budgettaire overwegingen. Anderen daarentegen interpreteren deze evolutie vanuit een meer ideologische hoek. De voorkeur die aan een bepaalde vorm van ambulante werking zou gegeven worden, dient volgens deze laatsten in verband te worden gebracht met het overwicht van een bepaalde overtuiging in het instellingswezen. Dit wordt zeer duidelijk gezegd en ik heb geen moeite om dit hier aan te halen. Voor de werkelijke motieven zou ik willen verwijzen naar de beleidsverklaring van de Vlaamse Executieve. In deze beleidsverklaring wordt geopteerd voor het behoud in eigen milieu van de hulp- en zorgbehoeftigen, zolang mogelijk en zo goed mogelijk. Constaterende dat in meerdere sectoren van de welzijnszorg de residentiële voorzieningen sterk zijn uitgebouwd en in bevredigende mate worden gesubsidieerd, diende het accent te worden gelegd op een grotere differentiëring in het aanbod van de hulpverleningsvormen. Concreet betekent dit dat nieuwe vormen van ambulante hulpverlening dienen te worden gestimuleerd, ten einde jongeren, gehandicapten en bejaarden die in moeilijkheden verkeren zoveel mogelijk in eigen milieu te behouden. Dat kan zowel slaan op wonen in familiaal als in zelfstandig verband.

Een tweede beleidsprincipe betreft het aanbrengen van een grotere ordening, een grotere planmatige ontwikkeling, een grotere doorzichtigheid en minder overlappings bij het erkennen en subsidiëren van nieuwe voorzieningen. Soms kan door samenwerking meer worden bereikt dan door nieuwe voorzieningen. Ik moge hierbij verwijzen naar de Vlaamse aanpak inzake kindermishandeling waarover ik zojuist heb gesproken. Aan dit tweede beleidsprincipe heb ik vorm willen geven door het oprichten van de intermediaire welzijnscommissies. Door de combinatie van deze beide principes vernieuwing enerzijds en ordening en planmatige uitbouw anderzijds ben ik ertoe gekomen om in een eerste fase van uit de residentiële instellingen niet-residentiële hulpverlening ontwikkelingskansen te geven. De keuze om deze opdracht aan de residentiële sector mee te geven

houdt vooral verband met het gegeven dat in deze sector en in deze instellingen een potentieel van middelen bestaat en mensen aanwezig zijn die heel wat ervaring hebben met die cliënteel. Ambulante werking beantwoordt aan de huidige visies, die ik trouwens volledig onderschrijf. De opbouw ervan vergt echter nog onderzoek van de reële behoeften en van de daarbij aangepaste spreiding en vormen.

Feit is dat, gelet op de diverse noden, er geen begrotingsruimte aanwezig is om in dubbel circuit te draaien met name de instellingen op hun theoretische maximale capaciteit te subsidiëren en tegelijkertijd op een voldoende ruime schaal nieuwe initiatieven inzake ambulante werking te ondersteunen. Bovendien mag niet uit het oog worden verloren dat bepaalde vormen van ambulante werking zonet dunder, dan toch even duur zijn als de residentiële hulpverlening. In ieder geval bevinden wij ons in een overgangssituatie waarbij na afzienbare tijd een aantal gegevens dienen te worden verzameld die ons in staat moeten stellen de volgende vragen te beantwoorden. Hoe kan het huidige residentiële cliënteel op een andere manier, ambulant of semi-ambulant worden opgevangen? Welke vorm dient deze niet-residentiële hulpverlening aan te nemen? Waar en op welk terrein kunnen er afspraken worden gemaakt met de ambulante voorzieningen die reeds op het terrein werkzaam zijn. Ten slotte, welk is de planning qua inplanting en grootte die voor de niet-residentiële hulpverlening dient te worden aangehouden.

Geleidelijk aan moeten de antwoorden op de bovenstaande vragen de keuze mogelijk maken of wij in de diverse sectoren evolueren naar polyvalente organisaties die verschillende hulpverleningsvormen organiseren ofwel, of de voorkeur wordt gegeven aan telkens aparte voorzieningen voor ambulante, semi-ambulante en residentiële hulpverlening.

In elk geval staat bij het beleid de verbetering van de kwaliteit van de opvang en de hulpverlening vooraan teneinde degenen die het moeilijk hebben op de meest aangepaste ma-

nier te kunnen bijstaan.

Ik wil nu even spreken over een probleem waarop hier allusie werd gemaakt en dat bijzonder belangrijk is gezien de omvang dat het in onze samenleving, heeft aangenomen, met name het probleem van de zelfdoding.

Dit is een bijzonder moeilijk probleem. Uit schroom voor de directe betrokkenen wordt het vaak als dusdanig niet genoemd. Het is voor de meeste waarnemers niet helemaal duidelijk of de toename van het aantal gevallen te wijten is aan een reële stijging van de al of niet gelukte pogingen tot zelfdoding ofwel of de toename op rekening dient te worden geschreven van een meer nauwkeurige registratie. De meeste waarnemers zijn het er wel over eens dat ook vandaag nog, heel frequent, zelfdoding wordt geregistreerd als een ongeval en dat het aantal zelfdodingen dus heel wat hoger ligt dan uit de statistieken blijkt.

Naast de zelfmoord bij jongeren is er vooral, en misschien is dit niet voldoende geweten, een stijging van zelfmoord bij bejaarden. De ons bekende cijfermatige gegevens blijken nog altijd voor interpretatiemoeilijkheden te zorgen. De vraag stelt zich of het gaat om reële verschillen dan wel om verschillen in de registratie.

Ik wil het enigszins kort maken en daarom vraag ik alleen maar uw aandacht voor informatie die ik bekomen heb van het Centrum voor Zelfmoordpreventie te Brussel dat diensten verleent aan de hele Vlaamse Gemeenschap.

Ik citeer u het volgende: „Met 22 zelfdodingen per 100.000 inwoners neemt België de tweede plaats in tussen de 10 EG-landen. Algemeen wordt aangenomen dat tegenover 1 zelfmoord 10 pogingen staan. Meer regionale onderzoeken echter geven aanduidingen dat het aantal pogingen ten opzichte van 1 gelukte zelfdoding kan oplopen tot 15 à 20.

De grootste groep zelfdodingen situeert zich in de leeftijdscategorie 35 tot 50 jaar. Er is echter een significante stijging bij de werklozen, de vrouwen en de jongeren. Wat de stijging

Steyaert

bij de vrouwen betreft wordt hun groter participeren aan de samenleving met uitbouw van een eigen normenstelsel als verklaring aangehouden. Dit moet ons niet verbazen vermits men ervan uitgaat dat verstoringen van bepaalde maatschappelijke gebruiken of evenwichten en de ontregeling van min of meer gestabiliseerde situaties een verhoging meebrengen van het aantal **suïcides**.

Over dit thema, met name de stijging bij werklozen, vrouwen en jongeren wordt op 4 mei, naar aanleiding van de 5de verjaardag van het Centrum voor Zelfmoordpreventie, een symposium georganiseerd door de Vlaamse Vereniging voor Zelfmoordpreventie en Crisisinterventie in samenwerking met de Nationale Vereniging voor Geestelijke Gezondheidszorg.

Voor de preventie is het Brussels centrum van mening dat een **bewustmakingsproces**, door middel van een sensibiliseringscampagne, de enige uitweg is. Zij zijn daar dan ook, weliswaar op uitnodiging, al in een aantal scholen mee bezig. In dit verband is het toch belangrijk om te onthouden dat onderzoeken hebben uitgewezen dat drievierden van de gelukke zelfdodingen hierover voorafgaandelijk hebben willen praten met hun gezin, hun vrienden, hun burens of hun arts. Blijkbaar zijn die signalen niet adequaat opgevangen.

Ik neem me voor alle vormen van **psycho-sociale hulpverlening** hierop attent te maken. Jeugdinfo en opvangdiensten, maar ook vele andere. Informatie op ruime schaal, lijkt mij zinvol in de hoop dat hiermee de signalen die door mensen, die totaal in de knel zitten, worden gegeven beter en tijdiger door hun omgeving zouden kunnen worden opgevangen.

In dit verband wil ik ook de rol signaleren die ten aanzien van de jeugd kan worden waargenomen door de nieuwe taak die voor de instelling „**Kind en Gezin**” is vooropgesteld.

Door het contact dat de **verantwoordelijken** van Kind en Gezin met de gezinnen en dus ook met de problemen die zich in sommige gezinnen voor-

doen zullen hebben en de aandacht die zij voor deze bijzondere problematiek zouden kunnen hebben, kan ook hopelijk daar een preventieve rol worden gespeeld.

Vervolgens wil ik trouwens heel even ingaan op de bedenkingen die zijn gemaakt inzake de **migrantenproblematiek**. Er werden hier verschillende suggesties gedaan, waarvan ik zorgvuldig nota heb genomen.

Ik wil graag de **motorrol** die mij is toegespeeld zoveel mogelijk waarmaken.

De vraag inzake de begeleidingsdiensten voor migranten biedt mij de gelegenheid om de meest recente beleids-evoluties ter zake toe te lichten. Vooreerst wil ik mededelen dat de beleids-optie om het integratiebeleid ten aanzien van migranten lokaal en regionaal te laten ondersteunen door gespecialiseerde diensten, een louter Vlaamse optie is die voor het eerst door mij werd opgenomen. Deze beleids-optie zal begin van dit jaar een definitieve verwezenlijking krijgen. Binnenkort zal ik inderdaad aan de Vlaamse Executieve een besluit kunnen voorleggen, houdend reglementering en subsidiëring van de begeleidingsdiensten voor migranten. Dit besluit zal een experimentele fase, die positief dient beoordeeld te worden, afsluiten en een versteviging inhouden van het integratiebeleid op lokaal vlak. Ook budgettair zullen de kredieten voor de begeleidingsdiensten sinds 1980 verdubbeld zijn. Dit besluit zal mogelijk worden, mede dank zij het akkoord dat ik met mijn collega, Minister Poma, kon bereiken inzake de overheveling van een aantal opbouwwerkdiensten voor migranten die feitelijk eenzelfde werking als de onthaaldiensten hadden uitgebouwd.

— De Heer J. Pede, Voorzitter, treedt op-nieuw als Voorzitter op.

De aanpak inzake de begeleidingsdiensten bewijst dat een coördinatie inzake het migrantenbeleid binnen de Vlaamse Gemeenschap wel degelijk mogelijk is. Deze begeleidingsdiensten functioneren immers eveneens rond de tewerkstellingsproblematiek, de onderwijsproblematiek, de huisvesting van migranten en zo meer.

Ook de oprichting van de Hoge Raad voor Migrantengedrag dient in dit licht te worden bekeken. Het ligt in de bedoeling — en de Vlaamse Executieve heeft als dusdanig beslist — dat alle Ministers van de Vlaamse Executieve een beroep kunnen doen op deze Raad, die als dusdanig zeker een stimulant is voor een gecoördineerd beleid. Het advies van deze Vlaamse Raad inzake het organisatieleven van migranten, advies dat ik verwacht en mij voor binnenkort is beloofd — zal eveneens overleg met mijn collega Poma tot gevolg hebben en tot een georganiseerde ondersteuning van het organisatieleven van migranten moeten leiden.

Met mijn collega, Minister Buchmann, is er overleg inzake een betere ondersteuning van de **huurdersverenigingen** in Antwerpen, in Gent en in Brussel. Deze verenigingen houden zich bezig met de huisvesting van migranten. Deze aanpak, met name overleg rond concrete actiepunten, leidt ongetwijfeld tot betere resultaten. Ik verwijs trouwens naar het overleg dat ik heb gehad met de leden van de Franse Gemeenschapsregering en met de nationale regering.

Naar aanleiding van de problemen die zich in Brussel inzake politieke vluchtelingen hebben gesteld in de eerste helft van 1983, heb ik verschillende malen met mijn collega van de Franse Gemeenschap, Minister Monfils, overlegd welke oplossingen vanuit de Gemeenschap konden worden geboden. Dit heeft mede geleid tot een betere opvang van de vluchtelingen in het Brusselse.

Met de Minister van onderwijs, de heer Coens, is een voortdurend overleg aan de gang inzake ontwikkeling van bi-culturele **onderwijsprojecten** in het Brusselse, omdat het probleem zich daar vooral acuut stelt. Het is reeds uitgebouwd op een veel steviger basis in Limburg. Deze projecten worden trouwens in gezamenlijk akkoord tussen de nationale regering en de Vlaamse regering ondersteund. Dit overleg en deze coördinatie dienen zeker verder te worden gestimuleerd en een meer permanente structuur te krijgen.

Het voorstel van de nationale regering

Steyaert

en van de wetgever om in het kader van het wetsontwerp betreffende sommige aspecten van de toestand van de vreemdelingen en houdende invoering van het wetboek van de Belgische nationaliteit, een studiecmissie voor de immigratie op te richten die de samenwerking van de diverse bevoegde overheidsinstanties mede tot doel zou hebben, is echt toe te juichen. Ik heb gemeend deze aangelegenheid bij het Overlegcomité Regering-Executieven aanhangig te moeten maken ten einde van de nationale regering te vernemen op welke wijze de Gemeenschappen erbij zouden worden betrokken.

Na bespreking van deze aangelegenheid in het Overlegcomité kan ik mededelen dat deze studiecmissie een gezamenlijke aangelegenheid wordt van de nationale regering en van de Gemeenschappen. In deze context zal dienen te worden beoordeeld of het noodzakelijk is op het vlak van de Vlaamse Gemeenschap een specifieke coördinatiestructuur op te richten. Dat zal zeer binnenkort dienen te gebeuren. Indien blij kt dat dergelijke structuur werkelijk aangewezen is, zal ik onmiddellijk een initiatief in die zin nemen.

Ik zou dan nog een antwoord willen geven op de vragen van de heer Somers.

Zoals ik reeds in de bespreking in de Commissie heb gezegd, mijnheer Somers, heb ik persoonlijk de verslaggever van de bijzondere commissie van de Vlaamse Raad gevraagd zijn rapport over de daar gevoerde besprekingen neer te leggen. Hij heeft mij toen verzekerd — en het werd de jongste dagen herhaald — dat dit rapport binnenkort zal worden ingediend.

De inschrijving van een bijdrage van 100.000 frank was het bewijs dat wij dit probleem geenszins opzij wensen te schuiven en dat wij geenszins aan de gestelde problematiek voorbij wensen te gaan. Om de gepaste maatregelen te kunnen nemen, is nodig dat wij in een dergelijk ingewikkelde problematiek precies weten waar wij voor staan.

Ik wacht dus op het rapport — en ik heb de verzekering dat het niet lang meer op zich zal laten wachten — om te beoordelen in welke mate binnen mijn eigen begroting nieuwe kredieten moeten worden gevraagd om de problemen die zouden worden aangebracht, tegemoet te treden.

Ik ben er trouwens van overtuigd dat het een materie is die mijn eigen bevoegdheid overstijgt. Op andere vlakken zal men dus vermoedelijk ook maatregelen moeten nemen. Ik zelf zal ervoor waken dat, zodra ik het resultaat van de besprekingen in de Commissie ken, de nodige stappen worden gedaan bij de Vlaamse regering om aan uw bekommernis te kunnen beantwoorden.

Mijnheer de Voorzitter, dames en heren, ik meen op deze wijze weliswaar niet op alle vragen te hebben geantwoord maar toch een aantal actuele beleidsvragen te hebben aangeduid.

Ik besluit dat het welzijnsbeleid, dat ik wens te voeren, open oog heeft voor de grote noden die bij heel wat groep en van onze bevolking aanwezig zijn. Het is een grote uitdaging om met de middelen waarover wij beschikken — en ik ben het eens met mevrouw De-meester dat wij al het mogelijke moeten doen om een verhoging van deze middelen te verkrijgen — door groter overleg, grotere coördinatie en betere duiding van de doelstellingen van de verschillende instanties, die binnen ons voorzieningennet in Vlaanderen, werken de stijgende hulp vraag op te vangen.

Voor dit doel wil ik me blijvend inzetten. **(Algemeen applaus)**

De Voorzitter : De heer Seeuws heeft het woord.

De heer W. Seeuws (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, mevrouw de Minister, geachte collega's, ik zou niet het woord gevraagd hebben mocht ik de mening zijn toegedaan dat de specifieke problematiek, die ik heb aangeraakt, niet best nu in een kort antwoord wordt behandeld. Ik dank de Minister vooraf voor haar belofte later nog te antwoorden, ik neem aan schriftelijk. Ik had echter graag dat de Minister haar standpunt over deze

problematiek nu wou toelichten.

De Voorzitter : Minister Steyaert heeft het woord.

Minister R. Steyaert (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, ik excuseer me bij de heer Seeuws omdat ik aan zijn vraag ben voorbijgegaan. Het was niet mijn bedoeling het antwoord te negeren.

Ten opzichte van de samenstelling van verschillende raden, waarvan ik tot op heden de oprichting aan de Vlaamse Executieve heb voorgesteld, heb ik er steeds voor gewaakt dat de verschillende ideologische en filosofische levensbeschouwingen aan bod kwamen.

De heer Seeuws heeft mij gewezen op een moeilijkheid inzake de samenstelling van de beroepskamers van de OCMW's. Het gaat uiteindelijk om één beroepskamer want in de andere beroepskamers doet deze problematiek zich niet voor.

De heer Seeuws zegt dat in een bepaald geval alleen onder de opvolgers een vertegenwoordiger te vinden is van de strekking waartoe hij behoort maar dat ook bij de effectieve leden deze strekking moet zijn vertegenwoordigd.

Ik merk op dat de samenstelling van deze kamers door alle Ministers van de Vlaamse Executieve werd goedgekeurd. Uit dit ene geval afleiden dat ik geen aandacht zou hebben voor de pluralistische samenstelling van de verschillende organen die een rol vervullen binnen het welzijnsbeleid, is overdreven. Ik ben bereid deze zaak nogmaals van naderbij te bekijken.

De Voonitter : De heer Hancké heeft het woord.

De heer L. Hancké (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, mevrouw de Minister, geachte collega's, omdat de Minister zo vriendelijk is geweest ten gronde in te gaan op één van de fundamentele opties van haar beleid die ik aan zware kritiek heb onderworpen, ben ik zo vrij nog een wederwoord te richten aan haar. Uit uw antwoord, mevrouw de Minister, blijkt dat er tussen ons geen grote meningsverschillen bestaan over de noodzaak om

Hancké

de ambulante voorzieningen uit te bouwen. Ik heb hier verklaard dat ik gewonnen ben voor een fundamentele herprofilering van de sector in de zin van het uitbouwen van ambulante voorzieningen en het verminderen van de intramurale voorzieningen in de mate van het mogelijke, dit vanuit de overtuiging dat een aantal instellingen er zouden moeten naar streven zichzelf overbodig te maken.

U heeft gezegd dat mijn voorkeur om de ambulante voorzieningen niet binnen de instellingen maar wel als autonome diensten uit te bouwen, ingegeven is door ideologische motieven. Dit is inderdaad gedeeltelijk waar. De term is hier uit schroomvalligheid niet gebruikt, maar het gaat hier inderdaad om verzuiling. Ik meen dat de verzuiling zijn beste tijd heeft gehad en dat die niet moet worden doorgetrokken naar nieuwe terreinen. De initiatieven werden in de ambulante sector in de periode tussen 1960 en 1970 trouwens genomen door mensen, die totaal afkerig staan ten opzichte van de verzuiling. Wij stellen vast dat in de gezondheidssector een aantal basisinitiatieven geleidelijk aan worden ingepalmd door de instellingen op een wijze die verbittering veroorzaakt bij de oorspronkelijke initiatiefnemers. Ik kan dit illustreren met een voorbeeld uit de sector van de eerstelijnsgezondheidszorg waar men heeft af te rekenen met zware financieringsproblemen. De mensen in die sector worden benaderd door bepaalde instellingen die bereid zijn te zorgen voor de bezoldiging van het personeel dat niet onder de wet op de ziekteverzekering valt, op voorwaarde dat zij minstens de helft van de beheersmandaten afstaan. Op die manier tracht de tweedelij n, de eerste lijnsverzorging in te palmen.

In die zin geef ik toe dat mijn keuze enigszins ideologisch gemotiveerd is.

Ik ga daarbij echter niet uit van de bezorgdheid om mijn eigen zuil maar om de autonomie van de eerstelijnsgezondheidszorg.

Ik heb in mijn uiteenzetting ook aangevoerd dat tussen de eerstelij n en de tweedelij n qua finaliteit, werkwijze, sfeer en psychologische aanpak een aantal fundamentele verschillen bestaan die moeten geëerbiedigd worden.

In een aantal instellingen, waaronder deze voor minderjarige gehandicapten, rijst inderdaad door het stimuleren van de ambulante voorzieningen, een probleem inzake het personeel. Wij hebben vanzelfsprekend geen bezwaar tegen het feit dat het personeel dat in de instelling tewerkgesteld is, zou worden ingezet in de ambulante sector. Het zou dan echter niet langer mogen ressorteren onder die instelling maar overgebracht moeten worden naar een autonome dienst. Hierin verschillen wij wel grondig van mening. U moet toch begrijpen dat er een groot verschil is tussen het tewerkstellen van hetzelfde personeel in de instelling, dan wel daar buiten. Dat onderscheid ziet u zelf ook wel. Wij moeten streven naar de uitbouw van een autonome eerstelijnssector die duidelijk gescheiden wordt van de tweedelij n.

Een tweede bemerking staat volledig los van wat ik daarnet heb gezegd. We hebben daarstraks gesproken over uw beleid inzake kindermishandeling, dat u ook — wat ik niet wist — bezighoudt met zoals het probleem van de zelfmoorden, een thema dat ik, zoals u zich herinnert, vroeger in enkele betogen heb aangesneden. Het verheugt mij op dat terrein achter uw beleid te kunnen staan.

De Voorzitter : Mevrouw Steyaert, Gemeenschapsminister van gezin en welzijnszorg heeft het woord.

Minister R. Steyaert : Mijnheer de

Voorzitter, ik zou in dit verband nog een woordje willen zeggen. Men mag niet doen alsof de ambulante autonome sector mijn interesse inzake subsidiëring niet zou krijgen. Ik heb op dat gebied meer dan een gebaar gedaan en ijver ervoor, om deze trend voort te zetten.

Op dit ogenblik zijn wij echter in een overgangperiode. Ik zal tijdig een evaluatie maken. Nu kan ik onmogelijk zeggen hoe de toestand zal evolueren. Maar het is mijn overtuiging dat de ambulante dienstverlening op een bepaald ogenblik de vruchten zal plukken van het thans gevoerde beleid.

De Voorzitter : Vraagt nog iemand het woord ? (Neen)

De algemene bespreking is gesloten.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De Voorzitter : Hiermede zijn wij aan het einde gekomen van onze werkzaamheden voor deze voormiddag.

Wij komen deze namiddag om 14 uur opnieuw bijeen om onze agenda verder af te werken.

De vergadering is gesloten.

- De vergadering wordt gesloten om 13 uur.